



# POLITSEILEHT

ADMINISTRATIIV-ÕIGUSLIK AEGKIRI.

Nr. 15/16 (277/8)

16. aprillil 1927 a.

VII. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — igal laupäeval.

Tellimise hind: aastas . . . . . Mk. 1000.—  
poolaastas . . . . . " 500.—  
veerandaastas . . . . . " 250.—

Siseministeeriumile alluvatele asutustele ja nende ametnikkudele on tellimise hind:

aastas . . . . . Mk. 800.—  
poolaastas . . . . . " 400.—  
veerandaastas . . . . . " 200.—

Üksik number maksab Mk. 25.—

Tellimised — järgmise kuu esimesest päevast.

Avatud k. 1/29—1/23. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1  
Toimetus ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 7-24

Kuulutuste hinnad:

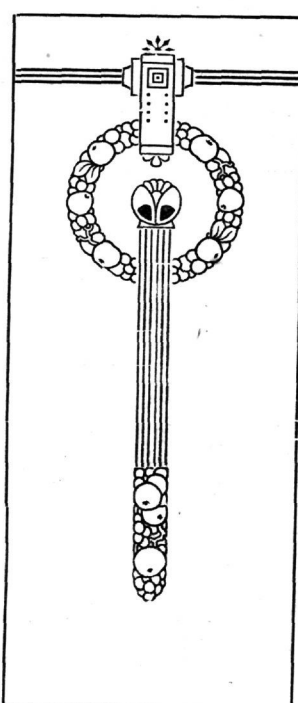
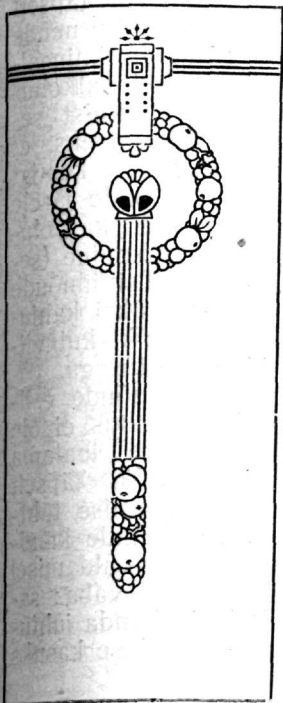
1/1 lehek. Mk. 4000.—	1/4 lehek. Mk. 1000.—
1/2 " " 2000.—	1/8 " " 500.—
1/3 " " 1350.—	1/16 " " 250.—

Tunnistuste kaotuste kuulutused Mk. 100.—  
Lehe eesküljel 75%<sup>o</sup>, tekstis 100%<sup>o</sup> kallim.

Addressi muutmise 30 mk.

Address kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338.  
Jooksev arve Eesti panga Tallinna osak. nr. 543.

**Sisu:** 1) A. Kann, Tsiviilnõue kriminaalprotsessis. 2) O. Angelus, Mõnd politsei kraamiga varustamisest. 3) Kuidas mõni konstaabel teeb ilmaagset tööd. 4) Politseikomissar R. Eisen ja 5) Dr. Schultz, Rahvusvaheliste kuritegijate karistavusest. 6) Dr. Menzel, Kas kohtamismajad või tänavprestitutsioon? 7) Veel spordist Võru-Pelseri abiprefekturis. 8) Väljamõeldud kuritegudest. 9) Ametlik osa. 10) Küsimused ja kostmised. 11) Kirjavastused. 12) Kuulutused.



Siseminister J. Hünerson.

# Tsiviilnõue kriminaalprotsessis.

Aleksander Kann.

(Lõpp.)

Tekib küsimus, kelle vastu võib esineda tsiviilnõudega ex delicto? Selle kohta leiame vastuse kr. kp. s. §§ 7 ja 15, s. o. vastutab see, kelle süüteo läbi on saadud kannatada. Kuid § 15 seletab, et kohtualuse asemel võivad olla ka teised seaduses ettenähtud isikud vastutavad. Seks aga, et tsiviilnõudmisega ex delicto kriminaalkohtus esineda, on tarvis, et oleks olemas kostja. Kostja ei ole siis keegi muu, kui kohtualune ehk süüalune, mis protsessuaalõigus määrab kindlaks. Seks on aga loomulikult vaja kindlaks teha selle süüteo, mis kahju sünnitab, ja selle süüteo mõiste kindeldamine on võimalik arusaadavalt ainult kriminaalmaterjaalse õiguse põhjal. Sellepärast ei saa üldkorra järele tsiviilnõudega ex delicto esineda kriminaalprotsessis, kui puudub kohtualune; samuti ei või olla kohtualust, kui pole seadust, mis kvalifitseerib tema tegu kui süütegu. Mis puutub süüaluse isikusse, siis on vaja ainult rahukohtuniku juures teda täpselt tähendada (§§ 46, 302-3), kusjuures ka kahju, mis tema süüteo tõttu tekkinud, tuleb põhjendada, kuna üldkohtus ei ole vaja, et ka nimi kahjukannataja poolt antaks üles (§ 302).

Siit järeldub, et igal tingimisel peab kuritöö sündmus olema, et esineda kahjutasu nõudmisega. Sellepärast leidis senat (1878. a. nr. 66), et tsiviilnõudjaks ei saa olla isik, kes enda huvides tahab tõendada, kui asja harutatakse vekseli võltsimise suhtes, et tähendatud veksel ei ole võltsitud. § 277 järele lõpetatakse süüdistus, kui selgub, et inkrimineeritava teol puuduvad süüteo tundemärgid; kui aga selgub kohtuotsuse tegemisel, et asjal puuduvad süüteo tundemärgid, siis mõistab kohus kohtualuse õigeks ja tsiviilnõue jääb läbi vaatamata (§ 771 p. 1. sen. seletus 1874. nr. 351).

Iseäraliste juhtumiste hulka käesolevas küsimuses kuuluvad veel nõndanimetatud tsiviilkostjad süüdlaste eest, kes ise kuritegu, millest tekib kellelegi kahju, ei ole korda saanud, kes aga siiski on vastutavad, nagu seda näeb ette kr. kp. s. § 15. § 860 näeb isegi ette, et allealiste ja teiste mitteteovõimeliste isikute eest annavad kajad sisse nende vanemad, hooldajad jne. Vastamata on jätnud seadus ainult küsimuse, kuhu esitavad tähendatud isikud kajad, kas kriminaal- või tsiviilkohtusse.

Nii seletab ka vene senat (1883 a. nr. 32), et erandina üldreeglist võivad olla ka kolmandad isikud vastutavad tsiviilasjus ex delicto kriminaalprotsessis, kui varandusline vastutus seaduse järele ei käi süüdistatava kohta, vaid teiste kohta, näiteks, järelvalve hulumeele üle, kahjutasu nõue laevaseltsidelt jne. Samuti esinevad tsiviilnõudjadena kriminaalkohtus pärijad pärandaja süüteo asjas. Ka vastutavad, näit., teatavatel juhustel ülemused alamate ametnikkude eest, peremehed teenijate süütegude pärast jne. (n. s. § 360), kont-rabandi vedajate eest, näit., ka laevaperemehed. Üldiselt peab aga tähendama, et kolmandate isikute vastutus tsiviilasjus ex delicto kriminaalkohtus on õige tume.

Nüüd peatume tsiviilnõude esitamise korra juures kriminaalkohtusse. Kõige pealt on vaja, et kahjukannataja esitaks oma nõuded ex delicto eeluurimist toimetavatele võimudele või kohtuvõimudele. Selle nõude avaldamine võib suuliselt kui ka kirjalikult sündida. Ts. kp. s. (§§ 52—57, 256—264), näeb ette need välised tunnused, mille järele tsiviilnõue peab olema esitatud. Kuid nende tingimuste täitmine ei ole ilmingimata sunduslik, sest isegi ts. kohtupidamise korras ei ole need tingimused täpselt väljendatud, seda vähem põhjus on nende nõuete täpset täitmist nõuda kriminaalkohtus. Üldiselt ei pea kriminaalkohus ettekirjutatud vormide mittetäitmist seadavõrd oluliseks seaduserikkumiseks, et tsiviilnõuet tagasi lükata ja kostjat vabastada kohustusest tsiviilnõude järele (kr. kp. s. § 579). Ei ole ka oluline tsiviilnõude summa tähendamise (senati seletus 1896. a. nr. 4). Tsiviilnõude ex delicto võib esitada mitte ükski kahjukannataja, vaid ka tema volinik, kui viimane on varustatud õige volitusega.

Kohtualusel on õigus tsiviilnõude esitamise vastu vaielda, kuid kohus ei ole kohustatud vastasele poolele teatama esildatud nõudest. Ei ole ka täpselt nähtud ette tsiviilnõude esildamise tähtaeg (kr. kp. s. § 5). Kohtukulude kandmisest tsiviilnõude ex delicto avaldamisel on kahjukannataja pool hoopis vaba; samuti ei tule tal kohtukulusid kanda juhtumisel, kui kohus peaks kohtualuse kasuks

otsuse tegema. Ainult üks oluline tingimus peab kriminaalkohtus täidetama (kr. kp. s. § 7), ja see on, et kahjukannataja oma nõudmise avaldaks enne kohtuistungi avamist, sest muidu kaotab ta nõude esildamise õiguse kriminaalprotsessis. Rahukohtuniku juures langeb kohtuistungi avamine kokku asja harutamisele asumisega, üldkohtutes aga peab tehtama avaldus hiljemalt sel ajal, kui esimees asub istungi avamisele, mis avaldub sõnades: „harutusele on määratud selle ja selle süüteo asi.“

Kas on võimalik mõlemas kohtus korraga sama tsiviilnõudega esineda? Jättes vaba voli valida tsiviilnõude esildamist kas kriminaal- või tsiviilkohtus, seadus ei luba tarvitada siiski mõlemaid kohtuid ühe hoobiga. Siin jääb maksmareegel, et kui tsiviilnõude asjas kriminaalkohtu otsus seaduslikusse jõusse on astunud, enam tsiviilkohtu korras ei saa võtta asja üles. Sest tsiviilnõudja ei või osa võtta kriminaalprotsessist selle sihiga, et ainult tõendada süüteo fakti ja sellest temale tekkinud kahju, nagu senatki seletab (1900. a. nr. 32). Kriminaalkohus peab tsiviilasja lõpuliselt otsustama, ilma et ta saaks seda eraldada ja edasi anda tsiviilkohtule nõudesumma tõestamiseks (senati seletus 1877. a. nr. 9). Samuti ei saa tagasi võtta tsiviilnõudja oma avaldust nõude ex delicto asjas, mis tähendaks asja lõpetamist. Vene senat on veel seletanud, kui tsiviilnõudja ei ole kriminaalkohtu otsuse peale, mille järele tema nõue jäänud läbi vaatamata, edasi kaevanud, siis ei saa ta ka enam tsiviilkohtu korras nõuet uuesti alustada (1873. a. nr. 125). Kui aga nõudja on kriminaalkohtu otsuse peale kaevanud edasi, siis on tal õigus sama nõudega esineda juba tsiviilkohtu korras, kuigi kõrgem instants seda otsust ei ole muutnud (1873. a. nr. 1383). Tähelepanav on, et erasüüdistuse asjas, kus tsiviilnõudja esineb ka erasüüdistajana, võib ta loobuda karistuse nõudmisest, ja niisugusel korral piirdub kriminaalkohus tsiviilnõude lahendamise küsimusega, jättes karistamata kohtualuse (1874. a. nr. 286).

Edasi peatume küsimuse juures, kas võib tsiviilnõudja osa võtta eeluurimisest oma huvide kaitseks ja kui see võimalik, millised on siis tema õigused?

Selle küsimuse lahendab kr. kp. s. § 304, mis õigustab eeluurimisest osavõttu sellele, kes kaebuse on tõstnud teatava süüteo puhul. Et selles paragrahvis

ettenähtud isikute hulka peab kuuluma ka süüteo tõttu aineliselt kahjukannataja, selgub juba selle paragrahvi motiividest, mille järele seadusandja soov oli, et isikute osavõtt, kes süüteost kahju saanud või kellele au haavatud, võib olla asja selgitamisel kasulik. Lähtudes oma isiklikudest huvidest püüab kahjukannataja kuriteo sündmuse fakti õiges valguses paista lasta.

Kas tsiviilnõudja osavõtt eeluurimisest sünnib isiklikult või võib see ka sündida tema voliniku kaudu? Selle küsimuse kohta puuduvad seadused ja vene senatil on selles küsimuses vastolud. Vene senat oma seletuses (1884 a. nr 11) on asunud seisukohale, et tsiviilnõudja ei või esineda eeluurimisel oma voliniku kaudu, vaid ta peab seda tegema isiklikult, sest voliniku osavõtt riikuks protsessis maksvat poolte üheõigusluse printsiipi (sest kohtualusele eeluurimisel kaitsja ei ole lubatud) ja pealegi olevat väga soovitatav, et kohtualune, tema süüteo selgitamisel, silm silma vastu oleks oma vastasega. Sama senat on aga 1892 a. nr. 59 vastupidisele seisukohale asunud, et erasüüdistuses tsiviilnõudja võib esineda eeluurimisel voliniku kaudu. Teaduses, nagu prof. Foinitzky poolt, kahtakse seisukohita, et kaesoleva küsimuse tuleb lahendada seaduse üldmõiste järele (igauhel on õigus esineda voliniku kaudu) ja lubada tsiviilnõudja voliniku kaudu eeluurimise toimetusest osa võtta. Mis puutub juriidilistesse isikutesse, keda eeluurimisel on tunnustatud tsiviilnõudjateks, siis on siin kohtupraktika järele võimaldatud neile eeluurimisel esineda volinikkude kaudu.

Missugused õigused on tsiviilnõudjal eeluurimisel? Seda küsimust lahendab § 304 ja järgmised. Nii on tsiviilnõudjal õigus üles anda oma tunnistajad, osa võtta eeluurimise toimingutest ja kohtu-uurija loal neile kui ka kaebalusele küsimusi ette panna, oma tsiviilnõude toetuseks tõendusid esile tuua, omal kulul eeluurimisel olevatest paberitest ja aktidest arkirju saada, paluda oma nõude kindlustust, mida kohtu-uurija peab täitma, kui leiab palve põhjendatud olevat (§ 305), õigus kaevata kohtu-uurija tegevuse peale (§ 491) j.n.e.

Et tsiviilnõuet võiks kohtu poolt rahuldada, on tarvis ilmtingimata kindlaks teha, et 1) kuriteo sündmus on aset leidnud, 2) et kuritegu toime pandud nimelt sellesama kuritegija poolt, kelle vastu

süüdistus tõstetud, ja 3) et selle kuritöö tõttu on tsiviilnõudes ülesantud kahju tehtud (§742-algus). Sellepärast on tsiviilnõudjal üksikõik küsimused, kas kohtualune süüdi on ja kas kohtualune inkrimineeritava teo pärast karistatakse või mitte (§ 742-lõpp), maha arvatud erasüüdistus, kus tsiviilnõudja ja erasüüdistaja on sama isik ja kus see tsiviilnõudja võib karistuse määramist nõuda. Sellest selgub, et tsiviilnõudjale on asjaharutusel kohtus antud kõik need kr. kp. s. §§ 630, 631 ettenähtud abinõud, mis tal tarvilised, et kindlaks teha süüteo sündmust ja et selle on pannud toime kohtualune ja tema

(tsiviilnõudja) kahju tõeliselt on saanud. Muuseas väärub tsiviilnõudjale antud õigustest eriti tähelepanu see, et tal õigus küsimuste ülesseadmisesest osa võtta (762) ja nõuda, et kohus seaks üles küsimused kuritöö sündmusest ja selle kohta, kas kuritegu on pandud toime kohtualuse poolt. Seda viimast peab kohus täitma (1875 a. nr. 463., 1877 a. nr. 18., 1884 a. nr. 13 jne.). Mis puutub edasikaebusesse apellatsioonile ja kassatsioonile korras, siis võib tsiviilnõudja kr. kp. s. § 889 järele kohtuotsuste peale aimult neis osades kaevata, milles kõneldakse tsiviilnõudest.

## Mõnd politsei kraamiga varustamisest.

Oskar Angelus.

Viibides 1. a. sügisel Berliini politseinäitusel ja politseikongressil, oli mul, tänu mõne preisi politsei juhtiva ametniku vastutulelikkusele, võimalus muuseas tutvuneda korraldustega, määrustega ja üldse korraga, mis pandud maksma politsei kraamiga varustamise alal Preisimaal, eriti Berliinis. Arusaadavalt on raske võrrelda meie ja saksa politsei olukorda; viimane on organiseeritud sõjaväelisel, nii meeskond kui ka juhtivad ametnikud kannavad sõjaväelisi aukraade, politsei elab suuremalt jaolt kasarmutes jne. Ei tohi sellejuures unustada, et saksa politsei on vana politsei, kellel palju kogemusi ka varustamise alal ja et Saksamaa on iseenesest jõukas riik. Kõige selle tõttu seisab saksa politsei varustamine üldse muidugi kõrgemal järjel kui Eestis, eriliselt maksab riik üksiku politseiametniku kraamiga varustamise eest hoopis rohkem kui meil; selle eest aga hoiab riik seal palju kokku sõjaväe kraamiga varustamise alal, sest sõjaväge on Versailles rahulepinguga vähendatud õige tunduvalt. Viimase asjaoluga on üldse seletatav eriline tähelepanu, mis pööratakse politsei isiklikule koosseisule, väljaõpetamisele ning varustamisele.

Mina ei kavatsen pikemalt peatuda preisi politsei varustamise küsimusel, kõik sel alal maksmapandud üksikasjad ei huvita meid suuremalt; tahaksin puudutada ainult kaht selle küsimuse külge, mis, minu arvates, küllalt tähtsad, et neist kõnelda.

Preisi politsei ei tunne varustuse mu-

retsemisel eelkontrolli. — Berliini politsei majandusasju ajab politseipresiidiumi III osakond (III Abteilung), mille juhataja, direktor v. Müller, minule andis lahkelt tarvilikke seletusi. Sisseostusid toimetab III osakond järgmiselt. Kui on vaja muretseda, näiteks, ülikonnariiet, antakse sellest teada suurematele vabrikutele; aluseks võttes riideproove ning tellimistingimusi, teevad viimased kirjalikke ettepanekuid riidemuretsemise kohta. Neid ettepanekuid vaatab läbi vastav erikomisjon, kes siis ka otsustab, missugusele vabrikule välja anda vastava riide valmistamistöö. Sellejuures katsutakse niiviisi toimetada, et võimalikult kõik elujõulised ettevõtted, kes on selleks avaldanud soovi, saaksid osa tööst, sest tellimiste äraandmisel võetakse arvesse praegust rasket Saksamaa majanduslikku olukorda ning tarvidust, võimalikult kõigile anda tööd, et ettevõtted ei jääks seisma ja ei oleks sunnitud töölisi vallandama. Kuid esiplaanil seisavad ikkagi politseihiivid: kes paremini valmistab asju ja sealjuures ei nõua liig kõrget tasu, sellele antakse tellimine. Üheks kraamiga varustamise põhimõtteks on: ei tule niivõrd sellele mõelda, kuidas hoida kokku raha tellimiste andmisel, vaid sellele, kuidas saada materjali, mis võimalikult vastupidav. Riigikontroll (Oberrechnungshof), mis asub Potsdamis, ei ole otsekohe huvitatud materjali ostmisest, tema ülesanne seisab peamiselt järelekontrollis. Mis sinjuures kõige tähtsam, on see, et kontroll, ilma milleta ei saa läbi ükski eraasutus, seda

vähem veel riigiasutus, on vaatamata riigikontrolli puudumisele väga kõva, sest sisemine, ametasutuste eneste poolt sissesetatud kontroll on õige põhjalik.

Minu arvates, seisabki meie eelkontrolli puudus selles, et tema tahtes-tahtmata eemaldab või õigemini nõrgendab just väga tähtsat sisemist kontrolli. Kui riigikontrolli esitaja on mingisugusest komisjonist osa võtnud, kui riigikontroll on avaldanud nõusoleku ühe või teise toiminguga, kui riigikontroll on midagi kinnitanud, siis on vastavate ametasutuste juhatajate südamed harilikult täitsa rahulikud: see vastutuse veeretamine teisele asutusele (mis muuseas kordub ka meie kurikuulsate, hulgaliste komisjonide juures) ongi asja peapahe. Muidugi seisavad ühenduses meie korruga veel teised ebasoovitavad nähtused: meie olemes sunnitud harilikult töö- ja hankelepinguid sõlmima sellega, kes kõige odavama hinna eest teeb tööd ehk meile midagi muretseb; see odavahinnaline töö või materjal võib aga tegelikult minna väga kulukaks, ega asjata ei ütle praktiline inglane: ma olen liig vaene selleks, et omale osta odavat asja (s. o. mida tuleb peatselt uuendada). — Minul tuli mõne aja eest siseministeeriumis tegemist teha äärmise asjaga. Suurema trükitöö valmistamiseks tegi üks parematest Eesti trükitöökodadest ettepaneku seda tööd valmistada teatava aja jooksul (töö oli kiire iseloomuga) teatud hinnaga. Vormaalsetel põhjustel polnud võimalik sellele trükitöökojale seda tööd vähempakkumisteta anda. Kui tuli vähempakkumine, sai sama ettepanekutegija ettevõtte töö siiski endale — hoopis kõrgema hinna eest. Ei aidanud enam mingisugused läbirääkimised tööhinna alandamise kohta — ettekäändeks oli lühike töötegemiseks jäänud aeg, tegelikult põhjuseks — võimalus rohkem raha saada. Tõin selle juhtumise selleks, et näidata, et praegune kord võib riigikassale isegi kahjulik olla.

Meie kord põhjeneb teadupärast vanale vene korrale, püsima on jäänud põhimõte: iga ametnik on kuritegija, kelle tegevuse üle tuleb alati valvata. Kui suures Vene riigis pandi maksuma kontrollikord, siis mindi ühelt poolt välja sellest, et riik on väga suur ning kontrollimine ka eelkontrolli mõttes peab kuuluma teisele, eriasutusele, sest kaugemais ametkohis võisid kõik vastavad ühemused leppida kokku ning tõesti sõlmida kahjulikke riigile, kuid kasulikke

endale lepinguid. Teiselt poolt oli hall vene tshinovnik suurema hariduseta, pääsis kohale mitmesuguste proteksioonide abil jne. — ning altkäemaksude süsteem õitsis. Kuid ka venes ei suutnud see eelkontrolli kord mingit paremust luua „vsjatka“ vastu võitlemisel. Teiselt poolt peame pidama silmas — sest, kahjuks, ei ole meeleheavõtmine ühel või teisel kujul meil sugugi veel kadunud — ei tule selle pahe hävitamiseks, mis häbistav mitte ainult meie ametkondadele, vaid üldse riigile, pöörduda tähelepanu ainult ametnikkudele, vaid kõige pealt kasvatada publikut; sellest silmapilgust peale, kus kodanikule on saanud selgeks, et tema meelehea pakkumisega mustab iseennast, kaob altkäemaksu võtmine.

Tähendaksin veel, et mina kaugel seisan kontrolli kaotamisest, tahaksin ainult, et seda seatakse teisele alusele, mis, vähemalt minu arvates, kasulikum riigile.

Teine preisi politseis maksmapandud põhimõte seisab ökonoomiasummade saavutamises. Preisi siseministri korraldusega 13. aug. 1923. a. pandi maksuma kraami varustuse kandetähtajad. Toor siin mõningaid näiteid, et lugejatel oleks võimalik võrrelda meie ja preisi ametnikkude seisukorda: esimene number klambrites näitab varustuse arvu, mis antakse igale politseinikule, teine — kandetähtajaga: kodune müts (1, 2<sup>1</sup>/<sub>2</sub> a.), nokaga müts (2, 1<sup>1</sup>/<sub>2</sub> a.), kuub (3, 1<sup>2</sup>/<sub>3</sub> a.), kalevist püksid (2, 2<sup>1</sup>/<sub>4</sub> a.), püksid säärsaabas-tele, välja arvatud ratsapolitseinikud (2, 1<sup>1</sup>/<sub>2</sub> a.), ratsapüksid kaetud nahaga (2, 1<sup>3</sup>/<sub>4</sub> a.), palitu (2, 4 a.), mantel (1, 6 a.) jne. särk (3, <sup>3</sup>/<sub>4</sub> a.), aluspüksid (3, 1 a.), sokid (3 p. <sup>1</sup>/<sub>2</sub> a.), kindad, välja arvatud liikumispolitseinikud (1, 1 a.), kamassid (1 p. kan-  
deaeg veel kindlaks määramata, praegu tehakse katseid), nõorsaapad (2 p. 1<sup>1</sup>/<sub>2</sub> a.), nõorsaapad ratsapolitseile (1 p. 3 a.) jne., kiiver (1, 6 a.), nahast vöörihm (1, 10 a.), kannuksed ratsapolitseile (1 p. 10 a.) jne., vile välisametnikkudele (1, 5 a.), käeraud välisametnikkudele (1, 10 a.) jne. Kraamivarustus antakse aga ainult kordnikkudele, keda võib teenistusest üles ütelda, teistele, s. o. eluksajaks ametisse võetud kordnikkudele (n. nim. unkündbar angestellt) kraamivarustust ei anta, samuti ka politseiohvitseridele mitte, nemad peavad ise ennast varustama ja saavad selle eest: esimesed 7 s. marka (630 emk.) ja viimased 10 s. marka (900 emk.).  
kuus. Varustus, mis välja antakse, jääb riigi omanduseks, arvatud

välja ainult särgid, aluspüksid, sokid ja kindad ning nõrсаapid ja säärsaad (mitte ratsapolitseis teenivatele kordnikkudele), mis jäävad ametnikkude omanduseks peale kandetähtaja möödumist igakordse erilise korralduse alusel. Üllatoodud ja kõik teised kandetähtajad (nii, näiteks, on auto- ja mototsikletijuhtide kraamivarustusele nähtud ette erikandetähtajad) on arvatud ainult juhtnööriks. Politseiüksuste (presiidiumide) juhid määravad omalt poolt kindlaks kandetähtaja igal üksikul juhtumisel, kusjuures teatud varustus (kuued, püksid jne.) liigidesse jaotatakse: I liigi (täitsa uus varustus) asju tuleb kanda pidulikkudel sündmustel, II liigi — harilikus välisteenistuses, III liigi — sisemises teenistuses. Viimasega saadakse kätte seda, et üldiselt on politseiametnikkude tarvitada alati uued riided ja et siiski ei kulu riided peatselt vanaks. Sarnaste korralduste põhjal aga avaneb võimalus eelarvega lubatud krediiti ära kasutada õige laialdäsel. Kui mõnest asjast tuleb puudus ja vaja uusi asju rohkem muretseda, kui eelarves ette on nähtud, saab vahet katta kokkuvõtmise teel saadud summadega, sest neid summe võib kanda üle ka järgmise eelarveaasta krediitidesse. Samuti võib ökonoomiasummadest osta kraamivarustust, mis riigi poolt ei anta, nagu näit. suvekuubi, nahkkindaid ratsapolitseile ja liikumispolitseile, kummimantleid liikumispolitseile jne. Põhimõtteks jääb, et kraamivarustuse kokkuvõtmise tagajärjel saadud summe kasutatakse politseiametnikkude varustusolude parandamiseks. Sellega on politseijuhtidele antud laiad võimalused asja korraldamiseks, kõik ripub siin õieti ära leidlikkusest, osavusest ja kindlast tahtest.

Mõistagi tekib otsekohe küsimus, kas ei kannata politseinikkude välimus niisuguse korra all? Kel on võimalus olnud vaadelda, näiteks, Berliini politseid, peab tunnustama, et jääb hea välismulje: ametnikud on väga korralikult ja puhtalt rietatud. Asi seisab nimelt veel selles, et on nähtud ette täpne ametnikkude ülikondade ja varustuse kontrollimise kord; sarnaseid revideerimisi võetakse ette: rajooniülema poolt temale alluvate meeste suhtes iga päev, kõrgemate ametnikkude poolt kord kuus, ning vastava komisjoni poolt kaks korda aastas, ning peale selle teostatakse selle komisjoni poolt kontrollimisi veel ootamatult. Riide hoidmise, kandmise ja ümberkäimise määruste vas-

tu eksijad võetakse vastutusele distsipliinarkorras, peale selle peavad süüdlased ametnikud veel tasuma rikunud või kaotiläinud asjade väärtuse plus 10% ostukulude katmiseks. Arvatud välja on ainult juhtumised, kus ametnikud kuritegijate tagaajamisel on riideid rikkunud. Vastutusele võetakse ka ülemused, kelle alluvad ei ole korralikult rietatud, kui see nähtus ei kanna erandlikku iseloomu, vaid on üldiseks nähtuseks. Berliinis, näiteks, peab igast sarnasest juhtumisest ette kandma otsekohe politseiabipresidentile. Kõik niisugused abinõud ei luba juhtivatele jõududele minna liiale oma korraldustes. Muidugi mõista kantakse kõik kokkuvõtmise teel saadud summad ametlikkudest raamatutest läbi nagu teisedki summad, näidates neid erilahtrites, kõik neist summadest tehtud väljaminekud peavad üldises korras olema tõestatud arvetega, allkirjadega jne.

Et niisugune kord tooks kasu, selleks on vaja muidugi hästi organiseerida riideparandamist. Väikesi parandusi (nööpide etteõmblemist jne.) on politseinikud kohustatud ise viima läbi, kuna suuremaid parandusi teevad vastavad vangimajad ning ainult vilunud töömeeste puudusel võib töid välja anda eraisikutele. Kandmiseks täitsa kõlbmatu varustus antakse vangimajadele materjaliks parandustöödele. Kui ametnik ei anna aegselt varustust parandamisele, ootab teda distsipliinakaristus.

Riideid, samuti ka mütsi ning saapaid valmistatakse täpse mõõdu järgi, milleks politseiüksused on kohustatud teatavaks ajaks saatma mundrikandjate ametnikkude mõõdud keskasutusele. Uus varustus antakse välja ainult tegelikult teenistuses seisvatele ametnikkudele, mitte aga koosseisu järgi. Kõvasti on keelatud mundrit ümber teha teiseks otstarbeks, kui selleks, et see paremini sobiks, nii ei ole lubatud kõrgemate kraede tegemine, nagu see on nähtud ette mundrikirjelduses jne. Ametnikkude kohuseks on korralikult riideid puhastada, selleks antakse neile välja politseipoodidest odava hinnaga kõiki selleks otstarbeks tarvitaminevaid abinõusid ja puhastusmaterjale. Puhkusele või haigemajja minekul võib ametnik enda kätte jätta ainult tarvilikke mundririideid, kuna teised peab ära andma vastava üksuse aita.

Lõpuks olgu veel tähendatud, et nendele ametnikkudele, kes on sunnitud ühe ehk teise ülesande läbiviimiseks kandma

erariideid, antakse vastav tasu erariiete kandmise eest: 30 penni, s. o. 27 marka päevas nendele, kes vahetpidamata vähemalt 14 päeva peavad erariideid kandma ja mundririided on ladusse annud ning 15 penni — teistel juhtumistel. Ametnikud, näit politseiohvitserid, kes mundrit riigi poolt ei saa, võivad teatavatel juhtumistel üht või teist varustust saada laenuna, makstes selle eest väikest tasu (näit. nahkmütsi eest 10 penni kuus, töökuue eest — 30 p., tööpükste eest — 50 p., nahkpükste eest — 70 p. jne.).

Terve see süsteem põhjeneb sellele, et ametnikud ise on huvitatud kraamiga

hoolsasti ümberkäimisest, mille tõttu ametkond ja riik mõlemad profiteerivad. Iseküsimus on, kas see põhimõte meil on läbiviidav ja kas seda maksaks teha ametnikkude ja riigi huvides. Isikliselt pooldan niisugust korda, ei eita aga sealjuures, et temaga võivad ühenduses olla ka mittesoovitavad nähtused. Et meil üldse sarnane põhimõte on läbiviidav, näitab sõjavägi, kus umbes kahe aasta eest maksma pandi „väeosade säästvara seadlus“ („R T.“ nr. 81/82 — 1925. a.), mis on rajatud samadele põhimõtetele, olgugi teisel alal.

## Kuidas mõni konstaabel teeb ilmaaegset tööd.

N. valla konstaablit ei peata varguse juhtumisel ükski rajooni ega jaoskonna piir; ta kihutab vargale jälgi mööda järele kas või terve vabariigi läbi, süüdlase peab kätte saama ja tõesti saab kah. Kõige selle suure õiguse nõudmise juures aga teeb mees palju ilmaaegset tööd ning satub sagedasti täbarasse seisukorda.

Korra saab ta kaudsel teel kuulda, et kellegi kodaniku maa piires asuv, üle jõe viiv sillakene olvat mõni kuu tagast keellegi poolt lõhutud, siis jälle parandatud, kuid siis uuesti lõhutud ja parandamata jäetud. Seda ei tohi aga olla — süüdlane tuleb kindlaks teha ja karistada. Konstaabel ilmub otsekohe kahjusaja juure, palub viimase enesega kaasa, kutsub manukad ühes, läheb kohale ja paneb ülevaatuse toime. Ei aita siin kahjusaja seletus, et tema ei soovi asja üles võtta, vaid mees asub juurdluse toimimisele. Kuulab mitmed tunnistajad üle, sõidab kümmed kilomeetrid maha, viidab huik aega ja kulutab energiat ja tulemustega on mees rahul ning rõõmus — süüdlane on ometigi kindlaks tehtud. Nüüd ilmub mees kohale ja tahab süüdlast-karjapoisi-kest üle kuulata, kuid ülekuulamine ei õnnestu — poisike punnib vastu. Konstaabel kutsub poisikese enesega kaasa, viimane tõrgub peremehe keelu tõttu kaasa minemast, läheb viimaks, kuid pistab teel konstaabli käest jooksu. Nähes, et järelejooksmisega ja keeluga ei saa ikkagi poisikest kätte, laseb püstolist paugu õhku,

kuid see ei aita, poisike kaob silmapiirilt. Konstaabel sõidab uuesti kohale ja lõpuks õnnestub karjapoisi ülekuulamine. Juurdlus on nüüd mitmed head lehed pakis, nähtavasti on kannud töö head vilja. Mees ilmub uuesti kahjusaja juure tema ülekuulamiseks, kas ta süüdistab kedagi ja milles, mille peale aga kahjusaja seletab, et ei soovinud juba alguses asja üles võtta ja ei süüdista ka nüüd kedagi, on juba leppinud süüdlasega. Tulemus on see, et asi lõpetatakse prokuröri poolt kui erasüüdistus, kus erakaebaja loobub süüdistusest. Nüüd tuleb mehel, vaatamata raske ilmaaegse töö ja vaeva peale, tuleb, võib olla, veel mitu (kui kahjusajat ei peaks leidma kodust) ilmaaegset sõitu teha kahjusajale prokuröri otsuse kuulutamise otstarbel.

Lõpuks olgu tähendatud, et käesolevat asja ei pannud konstaabel toime rumaluse ega teadmatuse pärast, sest mees viibib juba kauemat aega politseiteenistuses, vaid ennem võib arvata, et ta seda toimis oma õiglase südametunnistuse ja äränagemise järele. Tõsi küll, konstaabel peab olema kuritegevuse jälgimisel energiline, aga siiski ta peab teadma, kuidas talitada ning kõige selle juures peab jääma ikkagi seaduse piiridesse, muidu osutub tehtud töö ja nähtud vaev sageli ilmaaegseks ning ühtlasi teeb enese pealegi veel arusaajate kodanikkude silmis naeruvääriliseks, millest küll tuleks hoiduda.

J. P-d.

## Ida-Harjumaa politseikomissar Richard Eisen †



8. aprillil s. a. suri kurgutiisikusse Raasiku jaosk. politseikomissar Richard Eisen.

Eisen sündis 1881. a. Sõmerpalus, õppis kihelkonnakoolis ja sooritas 1916. a. Tallinna Aleksandri gümnaasiumis eksami, mis talle avas riigiteenistuse redeli. Peale kihelkonnakooli lõpetamise õppis Viitebski kubermangus piimatallitust ja karjapidamist, missugusel alal ka hiljem Kovno ja Kuura kubermangudes oli ametis. 1903. kuni 1907. a. oli Peterburis väeteenistuses, selle järele Tallinnas maalriks, 1909. a. astus Tallinna 1. politsei jaoskonda kirjutajaks, oli jaoskonna ülevaatajaks, esiteks 1. jaoskonnas, siis uues admiraliteedis ja kuni revolutsiooni lahtipuhkemiseni Nõmme jaoskonnas. Nagu kõik selleaegsed politseiametnikud, saadeti ka Eisen 1917. a. vene väkke, kust alles 1918. a. vabanedes kodumaale tuli tagasi ja uuesti politseisse astus teenima. Sama aasta lõpul sattus Eisen Võrus enamlaste kätte vangi, kust vabanes hiljem eesti vägede Võrru tulekuga.

1919. a. astus Eisen eesti politsei teenistusse, kuhu jäi surmani, alates teenistust vanema militsoonäärina Tallinna 1. jaoskonnas ja sadamas, 3. jaoskonna ülema

abilisena, Nõmme ja linna ümbruse jaoskonna ülemana ja 1. maist 1924. a. Raasiku jaoskonna komissarina. Kadunud jäi leinama kolm last 18-, 16- ja 14-aastased.

Kadunu haudasängitamisele Kuusalu surnuaial 10. aprillil s. a. olid kohale sõitnud Tallinnast Tallinna-Harju prefekt Tolmoff ühes abiprefekt Kane'ga, mitmed endised kaasteenijad ja ametnikud, kes järrelhüüetes kadunu eluvõitlusi tuletasid meele. Haul ütlesid ka omavalitsuste esitajad ja Raasiku jaoskonnas teenivate konstaablite esitaja iseäranis sooje ja südamlikke sõnu, märkides seda, et kadunu peaaegu surmatunnini oli ametikohuste täitmisel, raske ja kurnava haiguse peale vaatamata.

Meil on mitu korda õigusega selle peale tähendatud, et eesti politsei omas arenemiskäigus on endisest vene politseist välja võrsunud. Endise vene politsei raudne distsipliin ja pinev töö olid võimsad isiku treenerijad ja kes neile suutis vastu pida, seda tarvitas Eesti aeg otsitud töömehehana. Sarnaste meeste read on päev-päevalt ikka harvemaks jäämas ja kadunud Rich. Eisen'iga on üks lüli jälle langenud välja sellest politseimeeskonna kehtest, mis ühendab Eesti aja politseid tema eelkäijatega võraste valitsuste ajal. Kuid läinud aegadest ei toonud Rich. Eisen kaasa üksi ametioskust ja vilumust, vaid ka sõbraliku ja lahke meele, mis tal omane kõigil aegadel. Oma lahkuse ja sõbralikkusega võitis Rich. Eisen igalpool elanikkude poolehoidu, kus ta iganes juhtus teenima.

Rich. Eisen'i elu- ja teenistuskäik on väga piltlik ja kujukas näide sellest, missuguseid kannatusi ja hädasid tuli läbi elada neil meestel, kes politseis juhtusid teenima viimastel riigivalitsuste vahetuste ajajärgul. Siin tuli vastu võtta ja ära kanda ülekohut nii mitmelt poolt, mida juba nüüd, tuleviku otsust ootamata, kindlasti tuleb hukka mõista. Meie elusolijad, Rich. Eisen'i kaasteenijad ja ametvennad, aga hindame tema elusaatust sellega, et talle hauakirjaks seame tuntud lohutussõna — per aspera ad astra — läbi kannatuste tähtede poole!

M.



# Rahvusvaheliste kuritegijate karistavusest.

Politseidirektor Dr. Schultz, Viinis.

(Berliini 1926. a. politseikongressil peetud referaadi järele.)

Raskes võitluses, mis meie, kriminaal-ametnikud, peame kuritegijate vastu, on meile jõuduandvaks teadmiseks see asjaolu, et meie täidame, seda võitlust pidades, tähtsat kultuurilist ülesannet, sest meie oleme tegevad seltskonna huvides ja kaitseks. Sellejuures ei saa meie aga hetkekski unustada, et seda, mis meie saavutame, omi ülesandeid ja kohuseid korralikult täites, ei või pidada lõputulemuseks, see ei tähenda kaugeltki veel sihi kättesaamist, vaid ainult osalist edu ja eeltingimisi eesmärkide teostamiseks, sest otsustav sõna on hoopis teise teguri ühenda, harilikult kohtul. Kui meie siis rahule jääksime oma konkreetsete ülesannete täitmisega ja ei katsuks kaugemale vaadata, s. o. uurida, missugused on meie tegevuse tulemused, siis ei täidaks meie oma ülesannet hästi, ei saaks aru oma tegevuse suurest tõsidusest. Selle tõttu huvitab meid täie õigusega väga tõsiselt küsimus, mis sünnib kuritegijaga; sest meid ei rahulda ainult teadmine, et meil läks korda suure vaeva ning jõupingutuse tagajärjel kinni võtta kahjulikke isikuid ja neid toimetada kohalike võimude kätte, kui sellega ei käi käsikäes teadmine, et meie töö tõi tõesti vilja seltskonnale sel näol, et kohtuotsuse tagajärjel vabanes seltskond teatavaks ajaks inimestest, kes kahjulikud kõigile kodanikkudele.

Kui meil tuleb neis küsimustes läbi elada pettumusi, siis järgneb sellest, minu arvates, meie kohusena uurida nurjamineku põhjusi ja omalt poolt kõigest jõust kaasa aidata sellele, et tagajärjed oleksid igapidi vastuvõetavad. Kõige raskemaid ülesandeid panevad selle küsimuse lahendamisel meie peale rahvusvahelised kuritegijad, kes ju üldse annavad kriminaalpolitseile palju rasket ja vastutusrikast tööd. Ja siin tuleb, minu arusaamise järgi, tähelepanu pöörda kõige pealt küsimuse kahele küljele.

Mõistagi on väga tähtis ning tingimata tarvilik, et iga asutus ja isik, kellele tuleb teha tegemist ühel ehk teisel kujul rahvusvahelise kuritegijaga, omaks selge pildi rahvusvahelise kuritegija hädaohtlikkuse suhtes, nii et vastavatel isikutel, kui neil tuleb tegemist teha rahvusvahelise kelmiga, automaatselt tärgaks mõte: see on ju eriti hädaohtlik inimene.

Sellest aga ei jatku veel, minu arvamise järgi. Kohtunik võib, kui tema tahab saada ettekujutust teatava kuritegija hädaohtlikkuse kohta, ikkagi ainult käia selle üldmulje järele, mis tema saab, lugedes vastavat süüdistusakti ning nähes süüalust ehk süüaluseid. Just akt aga ei näita harilikult kohtunikule midagi, sest on ju selge, et rahvusvaheline kuritegija püüab kõigest jõust sinnapoole, et akt tuleks nii puudulik, kui vähegi on võimalik, et kaoksid silmapiirilt kõik eluloo andmed, mis kardavad päevavalgust. Selle tõttu ei saagi kohtunik, kui tema ka on täies teadmises, et kohtulaua ees seisab kardetav rahvusvaheline kelm, muud teha, kui asja otsustada väga pehmelt, sarnane pehme otsus aga teeb kõike muud, kuid ei kaitse tarvilikult seltskonda. Muud enesele, näiteks, kujutada ette, et tegemist on mõne noormehega, välismaalasega, keda politsei areteeris kui taskuvarast; areteeritu süü võib olla üsna väike. Mehe juurest ei leita dokumente, politseis ei ole ta registreeritud, tulnud on tema, oma ütelse järgi, kusagilt kaugel maalt, kuhu on raske saata järelepärimiskirju, sest politseiline ühendus puudub selle riigiga. Mees teeb, võib olla, ilmsüütu näo, jätab võrdlemisi hea mulje, võib olla, temal läheb isegi korda äratada arvamist, et taskuvarguse juhtumine oli juhuslik, tingitud raskest olukorrast, et tema ei tahtnudki toime panna kuritegu. Ja keegi ei saa olla pahane, kui kohtunik, arvesse võttes süüdistusakti ning alistudes esimesele muljele, teeb pehme otsuse, võib olla mõistab noormehe isegi tingimisi priiks või täitsa õigeks. Kohtunik võib küll arvata: ei tea, võib aga olla, et on tegemist suurema kuritegijaga, kuid ainult sel alusel ei saa ega tohi tema teha karmi otsust, mis pole kooskõlas selgete asjaoludega. Kuid siiski võib see ilmsüütu näoga noorherra olla tegelikult hädaohtlik kuritegija, kes juba mitmel korral on kannud karistust toimepandud süütegude eest; mehe kasuks aga on asjaolu, et tema kodumaa on kaugel, et teadete saamine tema kohta on väga raske ja nõuab liig palju aega, nii et tuleb teha kohtuotsus enne andmete kohalejõudmist.

Kõigest öeldust järgneb, minu arvates, tarvidus (peale iseenesestmõistetava kriminaalpolitseiliste teadetesaamise ja -and-

mise organiseerimist, millega nii-kui-nii praegu kõigest jõust tegemist tehakse) kohtunikule anda abinõu, mis temale võimaldaks seista kindlamal alusel kui senini otsuste tegemisel rahvusvaheliste kuritegijate üle. Sarnaseks abinõuks võib mõistagi olla ainult seadus, tähendab nuhtlusseadustes peaks nägema ette rahvusvaheliste kuritegijate hädaohtlikkust.

Tähendatud otstarbeks on vaja kõige pealt jõuda selgusele selle üle, mis tuleb mõista „internatsionaali“ ning „rahvusvahelise kuritegija“ all seaduse seisukohalt. Sest see seisukoht ei tarvitse sugugi identne olla kriminaalpolitsei seisukohaga. Vaatekohad lähevad samuti lahku, nagu lähevad lahku kriminaalpolitsei ja nuhtlusseaduse iseloom. Kriminaalpolitseil peab alati olema lai silmaring, tema peab arvestama kõikide võimalustega; selle vastu aga nõuab nuhtlusseadus täpseid definitsioone.

Minu ülesandeks praegu on küsimuse uurimine, mida tuleb mõista seaduse seisukohalt rahvusvahelise kuritegija mõiste all, jättes täitsa kõrvale selle mõiste defineerimist ning selgitamist kriminaalpolitseilisel seisukohalt. Kuid selle küsimuse peale vastamine pole sugugi nii kerge, nagu see näib olevat esimesel silmapilgul, ning tegelikult lähevad ka need definitsioonid, mis on minul teada, tähtsal määral lahku üksteisest. Sellejuures peab kohe tähendama, et ei saa kinni pidada keelelisest väljendusest, sest mõiste rahvusvaheline kuritegija on keeleliselt väga laialdaselt tõlgitsetav.

Arvan, et meil üldiselt on päris õige ettekujutus rahvusvahelisest kuritegijast, kuid see ettekujutus ei ole täpselt selge. Et tuleb lugeda rahvusvahelisteks kuritegijateks isikuid, kes rändavad ühest riigist teise, et toime panna taskuvargusi, võorastemajavargusi, laiali laotada valeraha jne., on kõigile selge, kuid on siiski veel olemas võimalusi ning sarnaseid kuritegevuse väljendusi, mida tuleb uurida ning selgitada. Et küsimuse kohta selgusele jõuda, tuleks minu arvates arvesse võtta alljärgnevaid võimalusi: 1. juhtumist, kus keegi paneb toime kuritegusid mitmes riigis, kusjuures aga isikul, lahkudes ühe riigi piiridest ja sõites teise riiki, puudus kavatsus mingit kuritegu toime panna teises riigis; 2. juhtumist, kus isik, lahkudes ühest riigist, lahkus just selle tagamõttega, et teises riigis toime panna mingisugust seadusvastast tegu; 3. juhtumist, kus isik ei lahku teatava riigi

piiridest, kuid võtab ette kuriteo, et kasu saada isikutest ning varandustest, mis asuvad teises riigis. Otsekohe paistab silma, et esimese ja kahe järgneva juhtumise vahel on suur vahe. Esimesel korral seisab kuriteo rahvusvaheline iseloom tegelikult toimepandud kuriteos, kusjuures puudub isiku tahe kuritegusid toime panna just mitmes riigis, see pole ette kavatsatud. Mina nimetaksin niisugust nähtust objektiiivseks rahvusvaheliseks. Hoopis teistsugune on lugu teisel ja kolmandal juhtumisel. Siin on kuriteo rahvusvaheline iseloom olulise tähtsusega, see on aluseks, millele rajatakse plaanid ja terve tegevus.

Sellega oleksime nüüd, minu arvates, jõudnud küsimuse tuumani ning võime konstaterida, et meil on tegemist erijuhtumistega, kuid üldise kuritegijate tüübiga; selle kuritegevuse iseloom seisab selles, et kuritegija arvestab teistsuguse olukorraga, mis tema elukoha olukorraga läheb lahku. Tema arvestab kasudega, mis ühenduses sarnase lahkuminekuga. Kasu võib eriliselt seista järgmises: 1. selles, et võõral kohal ei tunne kuritegijat politsei, ega ka mittesoovitavad võistlejad, et tema võib selle tõttu tähelepanematult esile ilmuda ning, mis tähtsam, tähelepanematult kohalt kaduda; 2. selles, et tema tegevuse meetod, tema erilised trikid on teises kohas veel võõrad, neid ei tunta ning tegevuse tulu on seepärast suurem; 3. selles, et tema leiab võõral kohal abilisi, kes on spetsialistideks tema erialal ja kelle kaasabi temal vaja ühel või teisel juhusel; 4. lõpuks selles, et kuritegija vastutusele võtmine on raskendatud kahjukannatajale, on ühenduses hädaohuga ja meeleepahuga ja osutub tihti päris võimatuks. Kauguse suurusel ning iseloomust ripub ära kuritegevuse aste: meil on tegemist kuritegijaga, kes töötab ühel ja samal kohal ning muudab ainult elukoha, ehk kuritegijaga, kes jääb samale kohale ning tegutseb väljaspool, ehk kuritegijaga, kes töötab ühe ja sama riigi piirides, sõites ühest kohast teise, ehk kurjategijaga, kes sõidab kuriteo toimetamiseks võõra riiki, ehk kes katsub omandada võõrast vara, mis asub teise riigi piirides; sellega oleksime jällegi jõudnud rahvusvahelise küsimuseni. Sarnaste juhtumiste iseloomustamiseks tarvitaksin mina märgitust: *subjektiiivne rahvusvahelise*.

Ühenduses öelduga on siis ka selge, et objektiivse rahvusvahelise juhtumised kõne all oleva küsimuse selgitamisel on

vähese tähtsusega kriminaalpolitseilisel seisukohalt, samuti nagu seaduse seisukohalt; sellepärast võib jätta neid käsitamata. Et tuua näidet, võtame juhtumise, et keegi naister., kes kord toime pannud varguse, läheb mehele ning kolib ühes mehega (kes, näiteks, äriaajamise otstarbel sõidab teise riiki) võõra riiki — siin ei ole juttugi sellest, et naisterahva ülekolimise eesmärgiks on kuriteo toimetamine. Kuid mõne aja pärast paneb naine teises riigis siiski toime kuriteo, võib olla, sama iseloomuga, nagu oli esimene. Siin pole karistusseaduste seisukohalt tähtis, et kuritegevuse toimepanemise kohtadeks on kaks riiki, arvestada tuleb siin ainult sellega, et tegemist on lihtsa retsidiivistiga ning naise hädadohtlikkust seltskonnale tuleb vaadata ainult sellelt vaatekohalt.

Sootu teine on lugu subjektiivse rahvusvahelsuse juhtumistega, sest siin on meil tegemist tahetud hädadohu suurenemisega. Seda peamegi nimetama rahvusvaheliseks „kat exochen“. Pilt saab aga, minu arvates, täielik ainult siis, kui meie vaatleme kuritegu tervikuna: alates silmapilgust, mil kuritegijal tärkas mõte toime panna kuritegu ja lõpetades juba sündinud kuriteoga. Kui minna välja sellelt seisukohalt, siis on sama tähtis, kui kuriteo faktiline toimetamine ise, ka kõik ettevalmistuse tegevus, samuti teod, mis võetakse ette peale kuriteo kordaminekut ärarippuvalt kuriteost; ning meil on alati tegemist rahvusvahelise kuritegijaga, kui meie põrkame kokku ühe momendiga loetletuist. See tähendab: mina järeldan kõigest ülalpooltoodust, et tegemist on subjektiivse rahvusvahelsusega ka siis, kui meil läheb korda selgitada, et ettevalmistuse töö kuriteo kordasaatmiseks kannab rahvusvahelist iseloomu, näitkes, kui kuritegija meelitab isiku, keda tema kavatseb tappa, selleks otstarbeks oma maale võõrast riigist, samuti ka siis, kui kuritegija peale kuriteo kordasaatmist põgeneb ettekavatsetud kava järgi välismaale.

Juba eelpool p. 1 kuni p. 4 all loetletud motiivid, mis avatlevad rahvusvahelisele kuritegevusele, näitavad, et „internatsionaali“ tegevus on rikas hädadohtlikkude momentide poolest kodanikkudele. Siia tuleb aga veel juure arvata järgmist asjaolu, mis väga tähtis ning mõõduandev: rahvusvahelise kuriteo läbiviimiseks tarvisminev osavus ja tahtejõud. Istuda Viinis kohvikus ja sõbraga juttu vesta selle üle, kuidas toime panna Roomas mingit kuritegu, võib olla, on väga huvitav jutu-

ajamine, kuid kui kaugel seisab veel sarnase jutuajamise viimine tegelikku ellu! Tuleb ära võita hulk raskusi. Peab olema kõigepealt tarvisminev reisiraha, tarviduse korral ka tööriistad, mitmed ülikonnad jne. ning kõike seda tuleb, võib olla, muretseda alles toimepandava kuriteo abil Viinis; tarvilik on ka pass ehk tuleb riskeerida minna üle piiri passita või valepassiga. Lõpuks on ju vaja tunda linna, on vaja hoolitseda isikute leidmise eest, kes ostaksid varastatud kraami jne. Kes kõike seda suudab teostada, sellel peab olema suur tahtejõud ning kindel tahe, sellel peab olema teadmisi, tema peab olema teataval määral intelligentne inimene. Sellepärast arvan mina, et suurt kuriteo toimepanemise tahet ühelt poolt ning intelligentsust teiselt poolt tuleb eriti silmas pidada ja arvestada niihästi seaduse, kui ka kriminaalpolitsei seisukohalt. Nii siis ei ole sugugi ükskõik, kas X. paneb toime murdvarguse, mille tagajärjel saab 1000 dollarit, oma kodulinnas, Viinis, kus tema tunneb kõiki urkaid, tervet elu-olu, ehk kas tema sõidab just selleks Rooma, et seal samade tööriistadega toimetada samasugust murdvargust samasuguse summa saamise eesmärgiga.

Näitavad juba need üldised kaalutlemised rahvusvaheliste kuritegijate hädadohtlikkusest, siis näeme seda veel selgemini, kui meie hakkame uurima küsimuse üksikasju. Siinkohal pean mina aga kohe tähendama, et meie teadmised rahvusvaheliste kuritegijate kohta on puudulikud arusaadavatel põhjustel. Rahvusvaheliste huvi seisab ju selles, et meie neist saaksime teada nii vähe kui võimalik, et meile jääks tundmatuks nende elukäik ja nende tegevus. Sellest ei tarvitsegi pikemalt kõneleda. Erandina figureerivad siin ainult need üksikud isikud, kellede kohta läheb korda mingil teel saada teateid nende elu ja tegevuse kohta, eranditena figureerivad ka need, kes ise kirjutavad oma elulugu, nagu Casanova, Manolescu jne. Need on nii öelda kangelased vastavate ametmeeste seas. Kuid, kuidas on lugu hariliku rahvusvahelise kuritegijaga, sellest teame meie vähe: nii on, näiteks, meie teadmised üsna piiratud poola ja vene taskuvargate, gruusia magasinivargate, hispaania varapetiste jne. kohta. Nende elulugu ja seega siis ka suurem osa nende poolt toimetatud kuritegudest kaob pimedusse.

Tähtis on ka vahetegemine akuutse ja kroonilise staadiumi vahel. Esimesse liiki

kuuluvad kuriteod võivad muutuda eriliselt hädaohtlikkudeks, eriti tapmise ja röövimise kuriteod. Tuletaksin siinkohal meele röövtapmist, mis toimetati Viinis 1908. a. ja mille ohvriks langes kullasepp Frankfurter. Röövmõrtsukaks osutus keegi sakslane, kes selleks, et kuritegu toime panna, sõitis Viini ja peale mõrtsukatöö kordasaatmise põgenes tagasi Saksa-maale. Oli väga raske saada mehe jälile ning kuritegija tehti avalikuks tänu Berliini kriminaalpolitseile. Viimane teatas Viini politsei palvel muuseas kõikidele pandimajadele toimepandud kuriteost ning andis röövitud kuldasjade kirjelduse

pandimajadele. Ühes pandimajas võeti siis ka kinni mees, kes tahtis pantida väärtasju — tema oligi röövmõrtsukas. Kui, tähendab, akuutsed kuriteod on eriti hädaohtlikud, nagu tihtipeale üldse kuritegijate esimesed kuriteod, siis ei saa aga allahinnata ka krooniliste kuritegude hädaohtlikkust; kui meie kõneleme rahvusvahelistest kuritegijatest, siis mõtleme meie harilikult selle all kroonilisi kuritegusid ning professionaalseid kuritegijaid. Edaspidisel harutamisel käsitan mina peasjalikult just viimaste kuritegijate küsimust. (Järgneb.)

## Kas kohtamismajad või tänavprostituutsioon?

Magdeburgi politseipresident **dr. jur. Menzel.**

Selgitamisele tuleb ainult pealkirjaga fikseeritud aine. Õige vana prostituutsiooni kaotamise küsimus üldse huvitab meid käesoleval korral vaid niivõrd, kui-võrd tuleb iga abinõu tarvitamise küsimuse käsitamisel kaaluda, kas see abinõu ei takista kuidagi lõpusihi kättesaamist.

Lõbunaisterahvad elavad ja ajavad oma äri Euroopa riikides kolmel viisil. Enamalt jaolt elavad nemad igaüks oma-ette ning ajavad oma äri sel teel, et nemad katsuvad äratada meesterahvaste tähelepanu enese vastu avalikkudes koh-tades, s. o. harilikult tänavatel ning kõik-sugustes lokaalides; meesterahvaid võta-vad nemad siis vastu oma korterites; harvem juhtub juba, et nemad on nõus minema meesterahvaste korteritesse. Päris hukkaläinud ja langenud lõbunaiste-rahvad ajavad oma äri ka väljas: parki-des, aedades jne. Kõigil sarnastel juhtu-mistel makstakse raha otsekohe naistele. Vastand sellele on lõbumajad. Lõbunaiste-rahvad on neis omaniku teenijad. Raha-maksmine sünnib omanikule - perenai-sele. Naised ei otsi mehi, vaid kohtavad neid lõbumaja ruumides. Peab ütleva, et ikka rohkem lööb läbi põhimõte, lõbumaju ära keelata. Preisimaal, näiteks, samuti nagu pea kõikides teistes kultuurriikides, on lõbumajad keelatud. Kolmas äriaja-mise viis seisab nüüd kohtamismajade instituudis. Selle ning tänavprostituutsiooni vahe seisab selles, et naised ei otsi mehi, vaid ootavad nende tulekut elukort-terites; vahe kohtamismajade ja lõbu-majade vahel seisab selles, et naised ei ole omaniku teenijateks, vaid maksavad oma

toa eest üüri, tasuvad teatud summa teiste, üldiste ruumide kasutamise, teenimise, pesupesemise, söögi jne. eest; mingisugust teist vahekorda ei ole korteri- ehk maja-omaniku ning lõbunaisterahvaste vahel. Sarnaseid kohtamismaju leiame üksikutes Preisi linnades, nagu Halles ja Magdeburgis. Magdeburgi sarnaste majade kohta võtan veidi üksikasjalikumalt sõna, võr-reldes ühtlasi neid üldise prostituutsioo-niga tähendatud linnas.

Ei saa täpselt tähendada, kui suur on lõbunaiste üldarv Magdeburgis; arvatakse aga, et sarnase suurusega linnades (Mag-deburgis on ümmarguselt 300.000 elan-ikku) seisab kontrolli all umbes 10 % kõigist naistest, kes üldse elavad liider-likku elu, s. o. kes müüvad teatud raha-summa eest oma keha tarvitamiseks üks-kõik kellele. Nagu näitavad üldised and-med, väheneb seegi protsent veel suure-mates linnades, nii et: mida suurem linn, seda väiksem lõbunaiste protsent, kes seisavad kontrolli all. Registreeritud lõ-bunaiste arv Magdeburgis kõigub viimase 15 aasta jooksul, s. o. 1912. a. — 1926. a. (arvesse on võetud alljärgnevate arvude toomisel arv iga aasta 1. jaan.), 189 (1913. aastal) ja 344 (1925. aastal) vahel. 1912. a. oli neid 205, 1914. a. — 209, sõjaaasta-tel 1915—1918 vastavalt: 233, 246, 218 ja revolutsiooni aastal 1918. a. isegi ainult 196. See arv näitab kasvamise tendentsi peale ilmasõja lõppu ning inflatsiooni-ajal: 1919. a. — 240, 1920. a. — 288, 1921. a. — 306, 1922. a. — 319; 1923. ja 1924. a. pole enam suurenemist märgata, arvud on vastavalt 307 ja 313, 1925. a. tõu-

seb arv 344 peale ning langeb siis 1926. a. 294 peale. Et lõbunaiste arv viimasel ajal kasvanud ei ole, vaatamata üldisele puudusele ja eriti tööpuudusele, on vist seletatav üldise rahapuudusega Saksa maal. Mis puutub protsentuaalsesse vahet korda kohtamismajades elutsevate ja teiste lõbunaiste vahel, siis ripub see vahet ära lõbunaiste üldarvust, sest kohtamismajades elutsevate naiste arv kõigub õige vähe ja on pea muutumatult olnud 95 kuni 100.

Kui nüüd vaadelda lõbunaiste vanadust, kes elavad kohtamismajades, siis näeme järgmist. Üldiselt kõigub see vanadus 21 ja 42 a. vahel. Keskmine vanadus on 21 kuni 30 aastat. Registreeritud lõbunaised 18 kuni 20 a. vanaduseni puuduvad seal täielikult (üldse oli neid 1912. kuni 1926. a. vastavalt: 2, 1, 3, 5, 2, 4, 3, 6, 8, 11, 12, 14, 9 ja 6); ka vanemaid kui 40-aastaseid on seal harva leida (neid oli Magdeburgis sama aja jooksul vastavalt: 13, 15, 21, 24, 26, 19, 12, 18, 22, 27, 22, 19, 17 ja 16). Pildi täiendamiseks tähendaksin veel, et 20—25-aastaseid lõbunaisi registreeriti Magdeburgis 1912. kuni 1926. aastani: 54, 52, 58, 65, 71, 63, 56, 60, 68, 63, 71, 69, 88 ja 101. Üldiselt näeme meie, et vaatamata sellele, et registreeritud lõbunaiste arv palju ei kõigu, kontrolli alla tulevad paljud juure ja kontrolli alt lahkuvad paljud. 1920. a., näiteks, seisid üldse kontrolli all 501 isikut, 1924. a. — 510 isikut ja 1925. a. — 493 isikut, kusjuures uusi juuretulijaid oli vastavalt: 260, 216 ja 210. Kohtamismajadest lahkub keskmiselt ühe kuu jooksul kaks inimest ja juure tulevad samuti keskmiselt kaks naist. Üksikute lõbunaisterahvaste elamise kestvuse aeg kohtamismajades on väga mitmesugune: mõned viibivad seal ainult üksikud päevad, mõned mitu kuud, üksikud ka üle aasta.

Mis nüüd puutub lõbunaiste haigeeksjäämisse, siis näitavad iga aasta 1. jaanuaril ettevõtetud statistilised lugemised üldiselt kurba pilti: haigete arv on suur. 1912. kuni 1926. a. leidis 1. jaanuaril lõbunaiste seas haigeid vastavalt: 158, 150, 175, 194, 140, 108, 138, 254, 344, 325, 302, 215 ja 202. Arusaadavalt on haigeeksjäänute arv iga vastava aasta jooksul hoopis suurem. Nii, näiteks, registreeriti 1920. a. 344 haiguse juhtumist, 1924. a. — 202 ja 1925. a. — 331 juhtumist; sellest üldarvust leiame siifilise juhtumisi: 1920. a. — 158, 1924. a. — 50 ning 1925. a. —

69; pehme shankeri juhtumisi: 1920. a. — 16, 1924. a. — 2 ja 1925. a. — 14, tripperi juhtumisi: 1920. a. — 170, 1924. a. — 150 ja 1925. a. — 248. Haigeeksjäämistest arv on peaaegu võrdne kohtamismajades elutsevate ja teiste lõbunaiste juures. Nimelt jäid esimestest haigeeks 1925. a.: tripperi 135 isikut, siifilisse 9 isikut, viimaste seas on arvud vastavalt 198 ja 134. Et nende lõbunaiste arv on hoopis suurem, kes elavad omaette; siis ei saa täpselt asja võrrelda, kuid, näib, nagu oleks haigeeksjäämistest arv suurem (eriti tripperi suhtes) nende naiste juures, kes elavad kohtamismajades; kui see tõelikult ka on nii, siis on see kahtlemata seletatav sellega, et vanemad lõbunaised, kes kohtamismajades üldse puuduvad, ei jää enam kergelt haigeeks. Praegust olukorda aitaks kahtlemata parandada see abinõu, mis mitmes riigis, eriti seal, kus on veel lõbumaju, tarvitusel: kõik külalised vaadatakse arstliselt läbi, kui nemad tulevad kohtamismajja, ning haigeid saadetakse otsekohe tagasi. Kõigepealt saaks sellega seda kätte, et värske siifilise arv väheneks tunduvalt. See on muuseas ka üheks tähtsamaks motiiviks, mispärast, näiteks, arstid pooldavad kohtamismajade süsteemi ja on tänavprostitutsiooni vastu.

Hoopis teist pilti näeme, kui võrdleme kohtamismajades elutsevate ja teiste lõbunaiste karistuste arvu. Keskmiselt karistatakse viimaseid kuus korda rohkem kui esimesi. Üheks põhjuseks on muidugi asjaolu, et esimesed ei saa eksida registreerimise- ja kontrollimääruste vastu, kuid, mis peapõhjuseks, kohtamismajades elab n. öelda lõbunaiste parem element. Kui vaadelda nende elulugu, siis leiame, et 1926. a. registreeritud ning kohtamismajades elutsevad lõbunaised olid ameti poolest: 23 naiskelnerit, 14 toatüdrukut, 12 perekonnalast (ilma ametita), 12 müüjannat, 11 töolist, 6 abielunaist, 5 pesuõmblejat, 4 teenijat, 3 kontoriametnikku, 3 naisrätseppa, 3 endist kasvandikku kasvatusmajast, 2 ehteasjadetegijat, 1 laekahoidja, 1 masinakirjutaja, 1 lilletegija ja 1 rätsepaabiline. On ka arusaadav, mispärast just paremad lõbunaised lähevad kohtamismajadesse: elu on rahulikum — ning majade sisseseadade on puhas ja võrdlemisi ilus. Mina seadsin välja Berliini politseinäitusel terve seeria pilte, mis kujutasid nende majade sisseseadeid. Magdeburgis on üldse 15 kohtamismaja, mis seisavad 15 perenaise valitsemisel, viimastest elavad 11 ise nendes majades.

Majades on vastuvõtteruumid, köögid jne., mõnes majas ka eeskujulikud vannitoad; hügieeniliselt seisavad majade sisseseaded meie aja nõuete kõrgusel. Toitmine on hea; kuid pensionihind on küll kõrge. Praegu nõutakse 10 marka päevas. Seda kõrgust põhjendatakse sellega, et vastavate majade perenaistel tuleb kanda võrdlemisj suurt riisikot. Nemad peavad üürnike toidma ka siis, kui viimased ei jõua üüri- ja kostiraha tasuda, s. o. siis, kui äri ei lähe. Juhtub sageli, et üks või teine naisterahvas korraga kaob — ning suure võla jätab tasumata. Ikkagi harutatakse praegu selle hinna allajätmise küsimust, mis on üürnikkude-naiste huvides. Ei tohi aga unustada, et teised, omaette elutsevad lõbunaised ei saa sugugi odavamalt läbi, kusjuures ei saa nende elutingimusi, nende kortereid võrrelda kohtamismajade oluga. Ei või jätta silmapaari vahele, et nende toitmine on korratu ja tihti halv. Eriti kannatab nende tervis selle viisi all, kuidas nemad peavad ajama oma äri. Kui nemad katsuvad meesterahvaid ligi tõmmata lokaalides, siis nemad on sunnitud alkoholi jooma ja just viimane rikub nende tervise lõpulikult. Nemad kannatavad halva ilma all, sest nende tegevusväli on tänav, kuna teised istuvad rahulikult korrapärastes tubades. Kui küsimuse peale vaadata isegi lõbunaisterahvaste huvide seisukohalt, siis peab tunnustama, et kohtamismajade allesjätmine või isegi selle süsteemi arendamine on väga kasulik.

Kuid seda motiivi ei pea ma tähtsaimaks. Mispärast olen omaette elutsevate lõbunaisterahvaste vastu ja mispärast ma pooldan kohtamismajade süsteemi, selle põhjuseks on mõlema süsteemi mitmesugune mõju avalikkusele. Omaette tegutseva lõbunaise tegevus on möödapääsematult seotud „külgeöömisega“ kõige halvemas mõttes avalikkudes lokaalides ning tänavatel. Nende ohvriks lan-

gevad väga tihti pool- ehk täisjoobnud meesterahvad, kes ise poleks läinud otsima lõbunaisi. Sellele tuleb lisaks teine väga suure tähtsusega asjaolu. Üksik lõbunaine elab ühes teiste perekondadega ühes majas. Tema olemasolu annab halva eeskuju noortele tütarlastele. Lapsed, kes muidugi ei või aru saada prostitutsiooni viletsusest, näevad ainult, et „preili“ elu on hoopis kergem kui, näiteks, töölise elu. Tema on hästi rietatud, magab pooled päevad, saadab lapsi üht ja teist asja ostma ning annab neile selle eest maistusi jne. Tema muretseb õieti oma tegevuse ja eluga selle eest, et alati uusi ja uusi tütarlapsi juure tuleb prostitutsiooni suure väkke. Kõik see langeb aga ära kohtamismajades ja veel paremini tänavatel, kus ainult kohtamismajad.

Nüüd veel üks väga ja väga tähtis argument. Omaette elutsev lõbunaisterahvas ei saa läbi armukeseta, vähemalt enese arvates. Tema vajab teda kaitseks ja abiandmiseks. Seda naist võib kaitsta armukese eest aga ainult politsei, kes mõistagi ei saa alati ja kohe, kui on vaja, olla kohal. Kohtamismajades aga langeb iseenesest ära igasugune tarvidus armukese järele. Kui ollakse minuga ühel arvamisel, et see armukeste nähtus ongi kõige halvem nähtus üldse, mis on seotud prostitutsiooniga, sellepärast, et armukese kaudu ja abil läheb juba tee kuritegevusele, siis peaks ainult sellepärast eelistama kohtamismajade süsteemi, võrreldes teiste lõbunaiste elamise ja äriajamise süsteemidega, vaatamata teistele, ülal- loetletud headele külgedele. Selle tõttu asun mina, vastandina mõnele ideoloogile, seisukohal, et tuleb alles jätta ja arendada kohtamismajade süsteemi nii kaua, kui ei suudeta üldse kaotada prostitutsiooni; sest seda nõuab avalik kõlb- lus, seda nõuab aga ka võitlus kuritegevuse vastu.

## Veel spordist Võru-Petseri abiprefektuuris.

„E. Politseilehe“ nr. 6 s. a. ilmus üleskutse ühe vanema politsei-sportlase poolt, milles kutsutakse üles organiseerima spordiringe, osakondi ehk seltse prefektuuride juures. Samas lehes on ka avaldatud politsei spordiliidu põhikiri. See üleskutse on äratanud suurt huvi spordi vastu kohalikkude ametnikkude hulgas.

Kohaliku abiprefekti lahkel nõusolekul,

otsustasid üksikud ametnikud kutsuda kokku Petseri linnas elavad politseinikud omavaheliseks koosolekuks spordiringi asutamise mõtte harutamiseks.

2. märtsil olid Petseri politsei jaoskonna ruumidesse kogunud kõik teenitusest vabad olevad ametnikud, arvu poolest 27. Koosoleku avas sama jaoskonna abikomissar B. Nykanen, kes koosolijaid tut-

vustas meie kutselehes ilmunud liidu põhikirjaga ja seletas spordiringi asutamise tähtsust Petseris. Peale lühikeste vaieluste, mis kerkisid üles mõne üksiku ametniku vastuseismise tõttu, suudeti siiski kõigile seletada, missugune suur tähtsus on kehalisel kasvatusel politseis, mille järele ühel häälel võeti vastu otsus Petseris asutada politsei spordiring.

Pikemaid harutusi tekitasid koosolekul ainelised raskused, mis kerkisid üles ringi asutamisega seotud kuludega ja liikmeksu kindlaksmääramise küsimuse juures, kuid mõlemast loodeti üles saada ametnikkude energilisel kaasabil.

Jõuti ühisele otsusele, valida kolmeliikmeline ajutine juhatus, missugusesse valiti abikomissar B. Nykanen ja konstaablid J. Koppel ja A. Nolcken, kellele tehti ülesandeks töötada välja hiljemalt kuu aja jook-

sul ringi põhikiri ja peale põhikirja väljatöötamist kutsuda kokku üldkoosolek. Üldkoosolekust võtaksid osa mitte ainult Petseri linnas elavad politseinikud, vaid ka maal asuvate jaoskondade ametnikud. Üldise poolehoidu osaliseks sai koosolekul ettepanek, et asutatav spordiring astuks politsei spordiliidu liikmeks.

See oleks suur edusamm Petseri politsei elus kehalise kasvatusel alal. Loodetavasti ei ole see möödaminev nähtus. Kui asutatava ringi juhatus suudab sporti kõigile liikmetele meeldivaks ja mitmekesiseks teha ja iga liige sellest, mis temale suudetakse pakkuda, innukalt haaraks kinni, siis oleks kõigile ametnikkudele selge missugune määratu tähtsus on kehalisel kasvatusel meie vastutusriikaste ülesannete täitmisel.

A. N.

## Väljamõeldud kuritegudest.

„E. Politseilehe“ nr. 35 1. a. ilmus kirjatükk „kuritegudest, mis pole toime pandud“, kus oli jutt väljamõeldud murdvargusest ühenduses süütamisega, fingeeritud rahakapi lahtimurdmisest ja laeka tühjakstegemisest ning röövimisest. Nagu *päitab tegelik elu, ei mõelda välja ainult sarnaseid kuritegusid ühel või teisel põhjusel, vaid ka rida teisi, kusjuures tahetakse kätte saada mingit ainelist kasu ehk aga viia mitte ainult ametvõime, vaid ka teisi inimesi eksiteele ja eksiarvamisele, kusjuures sarnasele valeteele viimise soovi motiivid on väga mitmesugused.*

Kõige sagedamini juhtub meil sarnasest väljamõeldud kuritegudest süütamine, nagu teab iga tegelik politseinik ja eriliselt iga kriminaalametnik, ning niisugustest süütamistest on mitmel puhul kirjutatud „E. Politseilehe“ veergudel. Meie kõik teame, et sageli tuleb välja, et tulekahjud, mille tekkimised arusaamatud, osutuvad kuritahtlikkudeks süütamisteks; harilikult saab selle kuriteo jälile kõige rutemini, kui arvesse võtta ärapõlenud maja, korteri sisseseade jne. tegelikku väärtust ning viimast võrrelda kinnitussummaga, ehk kui selgusele jõuda „kahjukannataja“ varandusliku seisukorra ning nende kohustuste üle, mis temal tuli täita tulekahju tekkimise aja ümber: lunastamata vekslid ning teised sarnased kohustused näitavad mõnel korral jälgi-

vale ametnikule õige pea, mis suunas tuleb toimetada juurdlust. Nii mõnigi „kahjukannataja“ on sattunud kindlasse kohta selle asemel, et kätte saada suurt rahasumma kinnitusseltsilt.

Tihti juhtub — neis riikides, kus on nähtud ette erilised toetus- ja abirahasummad ametnikkudele, kes saanud kannatada õnnetu juhtumise tagajärjel — et mõeldakse välja kõiksuguseid õnnetuid juhtumisi. — Meie teame, et vene ajal oli moes enesevigastamine noorte inimeste seas, keda kutsuti sõjaväeteenistusse, vaatamata sellele, et seadus karistas seda kuritegu väga rängalt; meie ajal on see halb nähtus, nagu kuulda, peaaegu täieliselt kadunud, mis osalt muidugi ripub ära sellest, et vigastuste arv, mis takistavad noort inimest kaitseväeteenistusse võtmast, on tunduvalt vähenenud võrreldes vene ajaga.

Kuid politseil ei tule tegemist teha ainult fingeeritud vigastustega, vaid on olnud samuti juhtumisi, kus katsutakse enesetapmisele anda ilmet, nagu oleks sündinud tapmine; motiiviks niisugusele võõrastavale nähtusele on asjaolu, et vabaturmamineja ei taha kurvastada omakseid ja tuttavaid, vaid tahab neid uskuma panna, et on tegemist hariliku mõrtsukatööga. Ühest sarnasest loost jutustab Berliini kriminaalüleminspektor Schultz. (Arusaadavalt ei tule niisuguseid juhtumisi ette tihti.) Lugu leidis aset lühikest

aega enne ilmasõda E. linnas. Ühel suvehommikul leidsid kaevanduse tööliised, tööle minnes, linna läheduses peatänava ääres, mis viis läbi linna metsa, noormehe laiba. Tööliste esimene mulje oli, otsustades teopaiga järele, et on pandud toime tapmine. Teopaik, samuti ka surnu ülikond kandsid võitlusejälgi. Kaasavõetud noormehe vihmavari oli katki, kuuevooder puruks rebitud, vestinööbid ära kistud, püksitaskute vooder oli samuti katki rebitud, rahakott leiti tühjana mestast, kuna laiba ümbruskonnas olid maas üksikud metallrahad. Kriminaalpolitsei kutsuti kohale. Esimene, mis ametnikkudele torkas silma, oli asjaolu, et mörtsukatöö toimepanemist on raske oletada. Noormees, kes surma läks, tegi liig palju, et teisi uskuma panna, et on sündinud kuritegu. Ametnikkudele paistis esmalt väga imelikuna, et mörtsukas kiskus katki oma ohvri kuue ja varrukate, samuti püksitaskute voodri; kui juba see asjaolu äratas üldist kahtlust, sest keegi ei osanud omale kujutada ette, kuidas oli võimalik võitluse ajal katki tõmmata käiste voodrit, siis oli veel imelikum see, et mörtsukas jättis oma püstoli, millega ta surmas oma ohvri, surnu juure, nagu sooviks ta, et teda kiirelt tabataks. Kõik need leiud, ühenduses asjaoluga, et laibal ei leitud mingisuguseid kriimustusi (võitluses oleks sarnased ilmingimata pidanud tekkima), vaid ainult tüübiline auk paremas meekekohas, mis iseloomustav enesetapjatele, kes enese maha lasknud, äratasid ametnikkude suurimat kahtlust tapmise toimepanemises. Selle tõttu hakati kõige pealt uurima surnud isiku elu ning leiti hulk asju, mis lubasid teha kindla järelduse, et tegemist võib olla ainult vabasurmaga ja et sarnase talitamise motiiviks oli soov omakseid mitte kurvastada, et kadumu on ise vabatahtlikult lahkunud elust. Kui siis veel kindlaks suudeti teha, et surmatoov püstol oli kadunu omandus, et tema enne surma käis päevapiltniku juures ja lasi ennast ülesvõtta ja palus päevapiltniku saata näo-pilte nimekirja järele teatud inimestele, ei olnud enam mingit kahtlust, et tegemist pole kuriteoga, vaid enesetapmisega.

Hoopis sagedamini juhtub muidugi vastupidine nähtus, s. o. mörtsukas katsub äratada ilmet, nagu poleks tegemist tapmisega, vaid vabasurmaga, et jälgivaid ametnikke juhtida valeteele. Nii, näiteks, puuakse kägistatu peale surma üles, tapetu visatakse jökke ehk asetatakse raud-

teeroobastele muidugi eeldusega, et tuleb rong ja et arvatakse, et laibal leiduvad vigastused on pärit rongi ülesõidu tagajärgedest. Niisuguste kuritegijate hulka kuulub ka üle ilma kuulsaks saanud Hageri linna mitmekordne mörtsukas Angerstein, kes katsus kaheksa inimese tapmist kuidagi katta teiste tegudega ja nähtustega, mis temale aga teadupärast ei läinud korda. Esimene arstlik järelevaatus tegi kindlaks, et sündmused pole võtnud seda käiku, nagu seletas ülekuulamisel Angerstein, kes siis hakkas andma üks-teisele vastukäivaid seletusi ning lõpuks pidi ülestunnistama oma julma kuritöö.

Siinkohal võiks vast ehk mainida ka sagedaid naisterahvaste kadumisi, mille arv viimasel ajal alalõpmata kasvab, kusjuures harilikult arvatakse, et naisterahvad langevad naistega kauplejate ehk teiste kuritegijate kätte. Peab ütleva, et tõesti juhtub, et üks või teine naisterahvas kaob jäljetult, et siis sattuda kuskile Balkani riikides ehk Lõuna-Ameerikas lõbumajja, kuid, nagu näitab tegelik elu, on nende „jäljetult kadumiste“ arv hoopis suurem, mis ainult väljamõeldud, mis võetud ette fiktiivselt ühel ehk teisel põhjusel. Kahtlase väärtusega raamatute lugemine, kõiksugused romantilised kinostendused, sensatsiooni himu ning peasajalikkude vajadus midagi välja mõelda, et omastele seletada, mispärast ei tulnud õigel ajal koju, mispärast terved ööd ja päevad ära jäädid ja et sellega pääseda manitsemistest ning karistustest — need on harilikud alused, millele rajatud eriti suurlinnades „jäljetult kadumise“ väljamõeldud jutud. Keegi aga ei mõtle sellejuures, et sarnaste ebaõigete juttudega tehakse ametiasutustele palju üleliigset tööd ja et ametnikkude vastavate sammude tagajärjel võivad kannatada täitsa ilmsüütud kodanikud. Kui, näiteks, vanematele jutustatakse sarnane lugu, siis pööravad nad loomulikult politsei poole, sest nad usuvad laste sõnadesse ja tahavad, et süüdlased langeksid ärateenitud karistuse alla. Varsti aga selgub, et lapse jutt vägivaldsest äraviimisest ei või vastata tööoludele, selles leidub liig palju võimatut ja ebaõiget ning tagajärjeks on harilikult tõe ülestunnistamine, pisarad j.n.e.

Edasi olgu toodud ühe väljamõeldud kõlblusvastase kuriteo lugu, mis huvitav motiivide poolest ja mis näitab, kui elavalt töötab mõnel korral lihtinimese fantaasia, kui on vaid vaja ülesseatud ees-



märki saavutada. Juhtumine leidis aset Berliinis. Keegi lihunik pani ühel hommikul tähele oma teenija kadumist. Asuti ühes naisega otsima ning leiti varsti „vaene“ teenija: ta lamas omas voodis põõningul, kusjuures tema käed ja jalad olid kinni seotud. Teenija vabastati otsekohe ja kui tema oli veidi rahustunud, jutustas ta väga näilikult järgmist. Kella kahe paiku öösel tunginud kaks tundmatut meesterahvast tema tuppa ning tahtnud ära viia toas leiduvaid asju. Teenija hakanud appi hüüdma, kuid siis pigistanud üks meestest tema suu kinni ja tarvitanud tema kallal vägivalda. Peale selle seotud tema käed ja jalad voodi külge kinni. Ähvarduste mõjul ei saanud teenija enam appi hüüda. Mehed tahtnud vija ära korvi, kuid teenija tähendanud, et see ei olevat tema oma, mille peale murdvargad lahkunud. Kohalekutsutud kriminaalametnikkudele torkas silma murdvaraste pehme süda, mis ei lubanud neile ära viia korvi. Teenija tuba võeti lähema vaatluse alla. Kohe oli selge, et vägivaldast jne. ei saa olla juttugi, kuid ametnikud pidid siiski palju aega selleks raiskama, et teenijale selgeks teha, et kuriteo toimepanemist ei ole märgata, enne kui tüdruk lõpuks, nähes, et asi siiski tuleb päevavalgele, asjakäigu tunnistas äles. Motiiv üllatas kõiki: tüdruk oli

väga kartlik ja ei tahtnud enam edaspidi magada üksinda põõningul ning tahtis oma peremeest sundida temale teist magamisruumi andma. Sensatsiooni himu ning mitmesugused nähtud kinofilmid aitasid veel omalt poolt kaasa ja nii tekiski fantastiline murdvarguse lugu.

Lõpuks veel paar sõna poisipeast, mis, nagu näeme, ka omalt poolt annab politseile tööd. Sageli juhtub, et vanemad ei anna tütrele luba juukseid maha lõigata ning poisipead kandma hakata. Kuid tütar leiab, vähemalt suurlinnas, kerge väljapääsutee. Koolitatud lapsed on lugenud isesugustest kuritegijatest — ebanormaalsetest inimestest sugulisel alal, need on n. nim. patsilõikajad, s. o. isikud, kelle suurim löbu seisab selles, et nemand tänaval naisterahvastel lõikavad juuksed, nii et keegi seda ei pane tähele. Ettevõtlikud tütrede seletavad — kui pikad juuksed kadunud, et anda maad poisipeale — et keegi patsilõikaja neil juuksed ära lõiganud. Asjast antakse teada politseile, kirjeldused ilmuvad ajalehis ning kriminaalametnikud hakkavad kuritegijat otsima. Harilikult aga selgub, et asi on väga lihtne ja et „lõpmata õnnetu“ tütarlaps on ise kõiges süüdi; publik aga imestab, et patsilõikajad ka praegu veel võivad tegutseda, et neid on nii palju ja et politsei ei suuda juba jälle asjale piiri panna.

## Ametlik osa.

### Käsk kiri 7. aprillist s. a. nr. 34 siseministeeriumile.

Koosseisude vähendamise tagajärjel lahkus 1. aprillil s. a. politseinõuniku k. t. J. Kuus omalt seniselt teenistuskohalt, määratuna kriminaalkomissariks Viljandi.

J. Kuus'e lahkumise puhul keskasutusest, kus tema pikemat aega teeninud kriminaalpolitsei peavalitsuse ülemana, politsei peavalitsuse ülema abina ja politseinõunikuna, loen oma kohuseks tõsist tänu avaldada J. Kuus'ele hoolsa ja kohusetruu teenistuse eest, eriti kriminaalpolitsei organiseerimisel.

Soovin J. Kuus'ele, kui vilunud ja püsivale tööjõule, tema praegusel kohal tegelekus töös kodaniku ja ta varanduse kaitsmisel õnne ja edu.

Siseminister **J. Hünerson.**

### Piirivalvevalitsuse ülema käskkirjaga 28. märtsist s. a. nr. 44

on Petseri jaoskonna Boroki rajooni kor-

doni ülema k. t. kapral Arnold Kivi ülen-  
datud eeskujuliku ja kiiduväärt teenistuse  
eest n. allohvitseri auastmesse.

Petseri jaoskonna Ledishtshe rajooni  
kord. ül. k. t. kapral Jaan Zirkel on ülen-  
datud eeskujuliku ja kiiduväärt teenistuse  
eest n. allohvitseri auastmesse.

### Käskkirjaga 5. aprillist s. a. nr. 30 siseministeeriumile

on koosseisude vähendamise tõttu vabas-  
tatud ametist, arvates 1. aprillist s. a.:

poliitil. politsei abikomissar Tallinnas,  
Ernst Berendson; poliitil. pol. abikomis-  
sar Tartus, Rudolf Uus; poliitil. pol. abi-  
komissar Pärnus, Arnold Aspel; poliitil.  
pol. abikomissar Pärnus, Aleksander Köh-  
ler ja poliitil. pol. assistent Narvas, Niko-  
lai Tuppits.

Politseiasutuste koosseisude ümberkor-  
raldamise puhul on kinnitatud ametisse,  
arvates 1. aprillist s. a.:

senine poliitilise politsei komissar Tal-

linnas August Ingerman samale kohale; senine poliitilise politsei komissar Tartus Rudolf Bachmann samale kohale; senine poliitilise politsei komissar Narvas Artur Tam samale kohale; senine poliitilise politsei komissar Võrus Albert Ojason samale kohale; senine poliitilise politsei komissar Pärnus Reinhold Täht samale kohale.

Politseiasutuste koosseisude ümberkorraldamise puhul on kinnitatud ametisse, arvates 1. aprillist s. a.:

senine poliitilise politsei abikomissar Tallinnas Julius Eiskop samale kohale; senine poliitilise politsei abikomissar Tartus Karl Saag samale kohale; senine poliitilise politsei abikomissar Tallinnas Eduard Kapsta samale kohale; senine poliitilise politsei abikomissar Tartus Jaan Jürman poliitilise politsei abikomissariks Pärnu komissari juure, asukohaga Viljandis; senine poliitilise politsei abikomissar Narvas Karl Jerman samale kohale; senine poliitilise politsei abikomissar Narvas Ervin Viks poliitilise politsei abikomissariks Narva komissari juure, asukohaga Tapal; senine poliitilise politsei abikomissar Võrus Nikolai Nuder poliitilise politsei abikomissariks Võru komissari juure, asukohaga Petseris; senine poliitilise politsei osakonna van. assistent Villem Tam samale kohale; senine poliitilise politsei van. assistent kohustetäitja Tartus Richard Lepik poliitilise politsei van. assistendiks sealsamas; senine poliitilise politsei van. assistent Tallinnas Robert Tarkpea samale kohale; senine poliitilise politsei van. assistent Tallinnas Martin Markson poliitilise politsei van. assistendiks Tartus; senine poliitilise politsei van. assistent Narvas Voldeimar Alats ei samale kohale; senine poliitilise politsei van. assistent Võrus Herbert Puusep samale kohale; senine poliitilise politsei abikomissar Tallinnas Ernst Berendson poliitilise politsei van. assistendiks Tallinnas; end. poliitilise politsei abikomissar Tartus Rudolf Uus poliitilise politsei van. assistendiks Tartus, tema peale on pandud abikomissari kohustetäitmine Valgas; end. poliitilise politsei abikomissar Pärnus Aleksander Köhler poliitilise politsei van. assistendiks Pärnus; senine poliitilise politsei assistent Võrus Johann Mägi samale kohale; senine poliitilise politsei assistent Tallinnas Karl Kirnman samale kohale; senine poliitilise politsei assistent Tallinnas Elmar Varts samale kohale; senine po-

liitilise politsei assistent Tartus Hugo Põl samale kohale; senine poliitilise politsei assistent Pärnus Karl Leile samale kohale; end. poliitilise politsei abikomissar Pärnus Arnold Aspeel poliitilise politsei assistendiks Tartus; senised poliitilise politseie assistendid Tallinnas Heinrich Siirmann, Paul Malsveel, Ernst Tedderson, August Koel, Hans Kürenberg ja assistendi k. t. Karl Hubel samadele kohtadele; senised poliitilise politsei assistendid Tartus Carlo Mägi, Julius Reichenberg ja Eduard Riis samadele kohtadele; poliitilise politsei assistendi kohustetäitja Tartus Rudolf Sappe poliitilise politsei assistendiks Tartus; senised poliitilise politsei assistendid Narvas Daniel Vöhmann, Jaan Orlov ja assistendi kohustetäitja Ralf Kallismaa, Gustav Netze ja Johannes Pürn samadele kohtadele; senised poliitilise politsei assistendid Võrus August Siimberg, Eduard Veske, Karl Markvard, August Huik ja assistendi k. t. August Eisen samadele kohtadele; senine vanem kantseleiametnik Tartus Valter Rõigas poliitilise politsei assistendi kohustetäitjaks Võrus; senised poliitilise politsei assistendid Pärnus Karl Park, Hans Allik ja assistendi kohustetäitja Artur Grünverk samadele kohtadele; senine registraator poliitilise politsei osakonna juures Rudolf Ramler poliitilise politsei assistendi kohustetäitjaks sealsamas; senine raamatupidaja poliitilise politsei osakonna juures Friedrich Holts samale kohale; senine sekretär poliitilise politsei komissari juures Tallinnas Aleksander Gross samale kohale; senine sekretäri kohustetäitja poliitilise politsei komissari juures Tartus Theodor Taa samale kohale sekretäri kohustetäitjaks; senine sekretär poliitilise politsei komissari juures Narvas Johannes Kägu samale kohale; senine sekretär poliitilise politsei komissari juures Võrus Karl Täps samale kohale; senine sekretär poliitilise politsei komissari juures Pärnus Ernst Raudsepp samale kohale.

### **Käsu kirjaga 7. aprillist s. a. nr. 33- siseministeeriumile**

on riigiasutuste koosseisude ja riigiteenijate palkade seaduse („R. T.“ nr. 27 — 1927. a.) põhjal kinnitatud ametisse, arvates 1. aprillist s. a.:

1) politseikooli komissariks senine sama kooli komissar Ernst Lepner; 2) politseikooli komissariks senine sama kooli komissar Gustav Muikmann; 3) polit-

seikooli abikomissariks senine sama kooli abikomissar Heinrich T a n n; 4) politseikooli abikomissariks senine sama kooli abikomissar Johannes P a l l a s; 5) politseikooli abikomissariks senine sama kooli abikomissar Morits M ä l l o.

Kriminaal-assistent Tallinnas Johannes S a l e m on vabastatud ametist omal palvel välispolitsei teenistusse ülemineku puhul, arvates 1. aprillist s. a.

Senine Valga politsei jaoskonna asjaajaja August K u k u on kinnitatud sekretäriks Tartu-Valga prefektuuri koosseisu, arvates 1. aprillist s. a.

Kustutatud politsei koosseisust Tartu tervishoiu jaoskonna politseikomissar Jaan M ä g i, arvates 1. aprillist s. a., ja määratud samast päevast arvates Tartu linna kulul ülevalpeetava Tartu tervishoiu-politsei komissariks.

#### **Piirivalvevalitsuse ülema käsukirjaga**

**19. märtsist s. a. nr. 41**

juhatakse jaoskonna ülemate tähelepanu sellele, et piirivalve ruumides, kus raadioaparaadid üles pandud, võivad raadiopealtkuulajaks ainult need olla, kes piirivalve päralt olevates ruumides alaliselt elavad.

Kõigi teiste isikute laskmine raadio kuulamiseks piirivalve ruumidesse võib sündida ainult vastava piirivalve jaoskonna ülema loal ja korraldusel.

#### **Piirivalvevalitsuse ülema käsukirjaga**

**24. märtsist s. a. nr. 43**

on valitsuse brigaadi kohtu liikmed major Särev ja kapt. Laane vabastatud kohtuliikme kohustest 12. veebr. 1927. a. arvates ja nende asemele määratud major Tõnso ja major Viilip.

#### **Käsukirjaga 11. aprillist s. a. nr. 36- siseministeeriumile**

avaldatakse teadmiseks ja täitmiseks vabariigi valitsuse juhtnõõrid ülemääraliste riigiteenijate koosseisude ja tasude määramiseks:

„Vabariigi valitsuse poolt 9. aprillil 1927. a. vastuvõetud juhtnõõrid ülemääraliste riigiteenijate koosseisude ja tasude määramiseks (Alus: Riigiasutuste koosseisude ja riigiteenijate palkade seaduse §§ 4 ja 6 — „Riigi Teataja“ nr. 27 — 1927. a.):

1. Ülemääraliste riigiteenijate kohta, kelle teenistusaja kestus on ette nähtud vähemalt üks kuu, seatakse kokku ja kinnitatakse koosseisud kooskõlas nende vas-

tavate koosseisude ja palganormidega, mis on jaanuari- ja veebruarikuus s. a. ühtlasi vastu võetud rahaministeeriumi eelarve komisjonis riigiasutuste koosseisude ja riigiteenijate palkade seaduseelnõu läbivaatamise ning kokkuseadmise puhul.

Koosseisud tulevad maksta panna mitte varemalt kui 1. aprillist s. a. arvates ja avaldada „Riigi Teatajas“.

M ä r k u s: Isikutele, keda võetakse teenistusse kohtadele ajutiste töjõududena väljaspool ülemääralisi koosseise, kas täie või ainult osalise töjõuga, määratakse tasu lubatud krediitide piirides riigiasutuste juhatajate juhtnõõride järele.

2. Koosseisudes olgu tähendatud: ameti või teenistuskoha nimetus, teenijate arv, palgamäär ja lisatasud ning asutuse nimetus, kellele kindlaksmääratav amet või teenistuskohast allub.“

#### **Politsei peavalitsuses on registreeritud**

nädalaleht „Esna Uudised“; ilmub Järva maal, Esna alevikus üks kord nädalas. Väljaandja — Aleksander Plaat, vastutav toimetaja — Elmar Pohlak. „Esna Uudised“ trükitakse Paides, A. Seidelbergi trükikojas.

#### **Politsei peavalitsuse poolt on antud loa**

laskeriistade ja laskemoonaga kauplemiseks: Jaan Jaagu p. Särg'ile, Tartus, Promenaadi tän. nr. 2, maksvusega 25. märts. 1928. a. ja Johann Jüri p. Pabst'ile Puka alevikus, maksvusega kuni 7. aprillini 1928. a., Eduard Johannese p. Läänemetsale, Väike-Maarja alevikus, maksvusega 6. aprillini 1928. a., kaubamaja A. Olev ja Ko., Narvas, Tallinna maantee nr. 29, maksvusega 28. märtsini 1928. a., Artur Olevi vastutusel, ja August Mardi p. Reier'ile, Viljandis, Lossi tän. nr. 23, maksvusega 31. märtsini 1928. a., Aleksander Passup'ile, Tallinnas, V. Karja t. nr. 3, maksvusega 12. aprillini 1928. a.

Politsei peavalitsuse poolt on Tõnis Tõnise p. Tõnisson'ile luba antud laskeriistade parandada omas töökojas, Pahuveres, Tuhalaane vallas, Viljandimaal, maksvusega 24. märtsini 1928. a., samuti Nikolai Ferdinandi p. Johanson'ile laskeriistade parandamiseks, õppepadrunite valmistamiseks ja müümiseks oma töökojas, Tallinnas, Kesk-Kalamaja t. 7—5, maksvusega 28. märtsini 1928. a.

## Küsimused ja kostmised.

**Nr. 161. Lugeja J. P. Küsimused.** 1) Kuritegu on saadetud korda isiku sõjaväes teenimise ajal ja tema on antud rügemendikohtu alla. Vahepeal vabanes aga isik sõjaväest. Kas on rügemendi- ehk suurtükiväe ülemal õigus nõuda politseilt valve teostamist selle isiku üle ja missuguse seaduse põhjal?

2) Kas sõjavõimudel üldse õigus on eraisikute üle politseivalvet korraldada; jaataval korral, kellel nimelt ja missugustel juhtumistel.

**Vastused:** 1) ja 2) On õigus sõja kp. s. § 329 ettenähtud juhtumistel.

**Nr. 250. „E. P.“ lugeja nr. 111. Küsimus.** Kuidas tuleb talitada riigimaksude sissenõudmistega vastuvaidlemata korras, kui tööstuseomanik ei tasu võlga vabatahtlikult ja kelle varandused on kõik Eesti pangale panditud ja dokumendid on selleks olemas? Vabriku platsil ja ruumides on nimelauad üles pandud „Panditud“, kuid vabrik töötab igapäev edasi.

**Vastus:** V. Eesti panga põhikiri § 17 („R. T.“ nr. 28/29 — 1919. a.).

**Nr. 266. J. K. Küsimus.** Kohaliku ehitussundmääruse järele on majaehitaja kohustatud oma ehituse ette, uulitsa poole, plangi ehitama, milleks võib kuni 9 jala laiuselt uulitsa plangi alla võtta. Sundmääruses pole aga tähendatud, mis ajaks ehitaja on kohustatud uulitsat plangi alt vabastama. Kas on omavalitsuse asutus õigustatud peale ehituse lõpuleviimist plangi kõrvaldamist politsei kaudu nõudma, või saab seda teha ainult kohtu kaudu?

**Vastus:** On õigustatud nõudma politsei kaudu.

**Nr. 270. Konstaabel P. Küsimus.** Olen määratud kohaliku prefekti käsukirjaga naabrirajooni konstaabli aj. kohustetäitjaks, missuguseid kohuseid olen täitnud 4 kuud. Kas olen õigustatud saama peale oma rajoonis saadud palga- ja sõiduraha ka selle eest eritasu (näit., sõiduraha 3000 mk. kuus ja lisapalka kohuste täitmise eest). Jaataval korral missuguse seaduse alusel ja kus see avaldatud.

**Vastus:** Lisapalka võib saada riigiteen. s. § 34 korras („R. T.“ nr. 149 — 1924. a.). Päevaraha on õigustatud saama tegelikult naabrirajoonis veetud aja eest selle rajooni konstaabli kohustetäitmisel.

**Nr. 283. „E. P.“ lugeja. Küsimused.**

1) Kas alevi konstaabel, kes ei saa sõiduraha, on kohustatud omal kulul sõitma iga kuu 14 klm. eemal asuvasse linna komisariaati palga järele, või on temal õigus selle eest päeva- ja sõiduraha saada?

2) Kas on õigus 1926. a. saamata jäänud puhkust kasutada peale 1. aprilli 1927. a.?

**Vastused:** 1) Kui teda välja käsutatakse, on temal õigus saada päeva- ja sõiduraha.

2) Ei ole.

**H. V. Küsimused.** 1) Kas käivad tingimisi türmiga karistatud isikute valimisõigused sama kitsenduse alla kui türmikärituse ärakannutel, s. o. 3 aasta jooksul peale karistuse kandmist ei või valida, ega valitud saada?

2) Jaataval korral, misajast arvata kitsenduse algust?

3) Misajast arvata valimise kitsendamise algust enne tähtaega vangist vabastatud isikutel?

4) Missuguse § järele võib vastutusele võtta isiku, kel ei ole valimiseõigust, kuid siiski valimistest on võtnud osa?

5) Missuguse § järele võib võtta vastutusele valimise komisjoni, kes valimiseõiguseta kodanikule on võimaldanud osa võtta valimistest?

6) Missugusele kohtule alluvad süüteod, mis loetud üles riigikogu valimiste, rahvaalgatamise ja rahvahääletamise sead. §§ 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110 ja 111.

7) Kas politsei on õigustatud uut juurdlust alustama, kui kohtuotsus on jõusse astunud, kuid hiljem ilmsikstulnud asjaolud tõendavad, et kohtuotsus on olnud ekslik ja kannatanud süüta inimesed, või uued asjaolud tõendavad juba õige mõistetud kaebeluste süüd?

8) Kas politsei on kohustatud toimetama ülekuulamise ostu-, müügi- ja rendilepingute sõlmimise asjus põllutööstus- teeriumi ja kodaniku vahel?

**Vastused:** 1) ja 2) Ei käi.

3) Karistuseaja lõpust.

4) ja 5) Riigikogu valimise, rahvahääletamise ja rahvaalgat. s. § 111 („R. T.“ nr. 16 — 1926. a.).

6) Alluvus üldine.

7) On.

8) Ei ole.

## Kirjavastused.

**J. K-ja.** Toimetused ei ole seda küsimust pikemalt harutanud, sest küsimus võib lõpulikkude lahendust leida elanikkude registri sisseseadmisega. Selleks aga, et isikutunnistustele, mille võtmine meil üldiselt ei ole sunduslik, ehk teistele dokumenti-

dele, mis esitatakse perekonnaseisu ametnikule abielu sõlmimisel, vastavat märkust teha, ei ole vaja erivolitust ega seadust, sest sarnaste märkuste tegemine järeldub iseenesest perekonnaseisu ametnikkude tegevusest ja ülesannetest.

Väljaandja: **Siseministeeriumi administratiiv-ala kirjastus.** Vastutav toimetaja: **E. Maddison.**  
Tegev toimetaja: **O. Angelus.**

## K u u l u t u s e d.

### Tunnustatakse maksvaks järgmine ülesleitud tunnistus:

**Antonov, Ivan Vassili p., Nanseni pass,** v. a. politsei peavalitsusest 16. 1. 24 a. nr. 1345/1146.

### Tunnustatakse maksvusetuks järgmised tunnistused:

**Blinov, Vassili Osipi p., sõjav. vab. tunnistus,** v. a. Petseri maak. rahvaväe ülemalt nr. 2045.

**Treffner, Aleksander Leonhardi p., sõjav. vab. tunnistus,** v. a. Lennuväe ülemalt 1. 10. 23 a. nr. 3443.

**Vekmann, Jaan Jaagu p., sõjav. vab. tunnistus,** v. a. Sakala partisaanide polgu ülemalt 20. 4. 20 a. nr. 597/5854.

**Roosi, Aleksander Andrese p., sõjav. vab. tunnistus,** v. a. 8. jalaväe polgu ülemalt 9. 8. 20 a. nr. 14752.

**Lindes, Aleksander, Nanseni pass,** v. a. politsei peavalitsuselt 29. 9. 24 a. nr. 11832/24085. (1101)

**Vicke, Georg ja Marie, Saksa riigi välispass,** v. a. 15. 5. 25 a. nr. 36. (4514)

**Eidok, Juhan Ado p., sõjav. vab. tunnistus,** v. a. 2. diviisi raske suurtükiväe 2. patareil ülemalt 1920 a. (3206)

**Baer, Georg Aleksandri p., üliõpilase tunnistus,** v. a. Tartu ülikooli valitsuselt 1923 a. (3209)

**Kuum, Karl Ado p., laskeriista luba,** v. a. Viru maak. pol. ülemalt nr. 2526. (40682)

**Smirnov, Aleksei, Nanseni pass,** v. a. politsei osakonnast 27. 7. 26 a. nr. 17362/6213.

**Pauksohn, Voldeimar Jakobi p., Läti pass,** v. a. Pagosta vallaval. 12. 12. 22 a. nr. 1207.

**Saag, Aliide Georgi t., hobusepass,** v. a. Ranna vallaval. 20. 12. 20 a. nr. 144.

**Hans, Mardi, hobusepass,** nr. 326.

**Argus, Johannes, laskeriista luba** nr. 3132.

**Maldler, August, reservitunnistus,** v. a. Kindluse suurtükiväe 1. grupist 1. 12. 1923 a. nr. 2953.

**Isok, August Johani p., sõjav. vab. tunnistus,** v. a. Valga rahvaväe ülemalt 25. 10. 20 a. nr. 5870.

**Fuchs, Margarethe, legitimatsiooni pilet,** v. a. Valga linnavalitsuselt.

**Alas, Abram, hobusepass,** v. a. Kihnu vallaval. 3. 12. 25 a. nr. 8.

**Viiik, Vassili Ado p., laskeriistaluba,** v. a. Pärnu prefektilt 14. 12. 26 a. nr. 50, maksvusega 14. 12. 26 a.

**Bock, Ernst Karli p., reservitunnistus,** v. a. Laiaroolal. soomusrong nr. 5 ülemalt 27. 4. 20 a. nr. 1320.

**Toots, August Jaani p., reservitunnistus,** v. a. 3. diviisi tagavara pat. ülemalt 25. 2. 20 a. nr. 85.

**Aamann, Voldemar Marie p., reservitunnistus,** nr. 1654.

**Eksi, Aleksander Antoni p., reservitunnistus,** nr. 5740.

**Sirotschenko, Taisja, Nanseni pass,** v. a. politsei peavalits. nr. 2104/2223. (40997)

**Aspel, Arnold Augusti p., ametlik tasuta raudteesõidu pilet,** v. a. teedeministeeriumilt septembrikuus 1926 a. (42790)

**Liivak, Juhan Andrese p., hobusepass,** v. a. Karksi vallaval. 28. 2. 23 a. nr. 7/6421. (42795)

**Uib, Anton Juhani p., välispass,** v. a. politsei peaval. 5. 11. 25 a. nr. 6125. (42798)

**Krupmann, Johannes Johannese p., sõjav. vab. tunnistus,** v. a. Järva maak. rahvaväe ülemalt 28. 10. 20 a. nr. 7924.

- Ivanov, Ivan, hobusepass, v. a. Skarjatina vallaval. 16. 2. 21 a. nr. 172.
- Vanja, Johannes Jakobi p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Tallinna tagavara polgu ülemalt 21. 4. 20 a. nr. 12633.
- Frosch, Jaan Jaani p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. 2. Tartu sõjaväehaigemaja ülemarsti poolt 27. 4. 20 a. nr. 91. (6934)
- Seera, August Jüri p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Järva maak. rahvaväe ülemalt 15. 9. 20 a. nr. 1082. (7248)
- Käärdt, Konstantin Jaani p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. 4. rahvaväe ülemalt 16. 9. 20 a. nr. 13128. (3324)
- Vällik, Johannes Ado p., Kaitseliidu tunnistus, v. a. Harku komp. ülemalt. (3327)
- Lepik, Aleksander Pavli p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. soomusrongide diviisi staabi ülemalt 15. 9. 20 a. nr. 217. (3409)
- Kuulmann, Karl Reinu p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. 3. diviisi tagavara pataljoni ülemalt 9. 4. 20 a. nr. 443. (3410)
- Frikov, Tõnu Juhani p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. 4. rahvaväe polgu ülemalt 7. 4. 20 a. nr. 5754. (3411)
- Talts, Johannes Mihkli p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. 2. jalaväe polgu ülemalt 22. 4. 20 a. nr. 1008. (3702)
- Maltsev, Sergei Aleks. p., Nanseni pass, v. a. politsei osakonnast ja peatusluba, v. a. Pärnu prefektuurist — maksvusega 17. 2. 27 a. (3705)
- Pärtelpoeg, Edgar, sõjav. vab. tunnistus, v. a. 12. 12. 23 a. nr. 52. (3711)
- Remmelgas, Jaan Jaani p., hobusepass, v. a. Are vallaval. 10. 10. 22 a. nr. 329. (3712)
- Hammass, Jaan, sõjav. vab. tunnistus, v. a. Petseri rahvaväe komisjonilt 29. 10. 1920 a. nr. 10695. (4606)
- Radiõnov, Sergei, Nanseni pass, v. a. politsei peaval. 4. 6. 21 a. nr. 8701/16383. (4607)
- Pääsuke, Jaan Johani p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Tankide komp. ülemalt 27. 3. 23 a. nr. 544. (5716)
- Lang, August Gabrieli p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Tallinna tagavara polgu ülemalt 26. 2. 20 a. nr. 4165. (5719)
- Unt, Jakob Kristjani p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Tartu maak. rahvaväe ülemalt 16. 11. 20 a. nr. 30583. (5720)
- Sokolov, Pavel Joosepi p., rahvaväest vab. tunnistus, v. a. 4. jalaväe rügemendi ülemalt 21. 3. 21 a. nr. 4469. (6427)
- Aarna, Paul Jakobi p., rahvaväest vab. tunnistus, v. a. 2. jalaväe rügemendi ülemalt 1. 4. 24 a. nr. 2937. (6648)
- Mõttus, August Peetri p., rahvaväest vab. tunnistus, v. a. 3. jalaväe rügemendi ülemalt 20. 5. 21 a. nr. 8978. (6491)
- Masing, Peeter Abrami p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Viljandi maak. rahvaväe ülemalt 22. 10. 20 a. nr. 13113. (6312)
- Korsunsky, Vladimir Nikolai p., Nanseni pass, v. a. pol. peaval. 2. 2. 24 a. nr. 2770/3107. (7408)
- Jalukse, August Mardi p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Viljandi Sakala partisaanide üksikult pataljonilt 30. 8. 22 a. nr. 116/5610. (7409)
- Lutt, Maksim Ivani p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Tall. tagavara polgu ülemalt 21. 4. 20 a. nr. 12794. (5833)
- Lutt, Maksim Ivani p., laskeriista luba, v. a. Võru-Petseri abiprefekti ülemalt 13. 2. 26 a. nr. 64. (5833)
- Kikkut, Ernst, laskeriista hoidmise ja kandmise luba, v. a. Petseri maak. politsei ülemalt nr. 31.
- Brusilov, Andrei, hobusepass, v. a. Irboska vallaval. nr. 1231.
- Karpova, Anna, Nanseni pass ühes peatusloaga nr. 550, v. a. Võru-Petseri abiprefektilt.
- Nikitin, Dimitri, sõjav. vab. tunnistus nr. 4087, v. a. 1. jalaväe rügemendi ülemalt.
- Mõlder, Mihkel Reinu p., hobusepass, v. a. Põltsamaa alevival. 20. 1. 21 a. nr. 49.
- Kulp, Johannes Mihkli p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. allohvitseride kooli ülemalt 5. 12. 22 a. nr. 7159.
- Vare, Aleksander Jaagu p., sõjav. ajapikenduse tunnistus, v. a. Viru maak. rahvaväe ülemalt 1. 2. 23 a. nr. 8.
- Vare, Aleksander Jaagu p., Tartu ülikooli matriikkel ja üliõpilaskaart nr. 3355, v. a. Tartu ülikooli valits. 1922 a.
- Põltimäe, Anton Gustavi p., Tartu ülikooli matriikkel ja üliõpilaskaart, v. a. Tartu ülikooli valitsuselt 16. 9. 22 a. nr. 3734.
- Künnapu, Ivan Gerasimi p., hobusepass, v. a. Panikovitshi vallaval. 28. 1. 21 a. nr. 669.
- Hõbesaar, Sergei Stepani p., hobusepass, v. a. Võisiku vallaval. 6. 10. 21 a. nr. 1222.

- Vilt, Sergei Semjoni p., hobusepass, v. a. Vana-Roosa vallaval. 5. 3. 24 a. nr. 40.
- Sepp, Rudolf Jakobi p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. 2-se diviisi suurtükiväe ülemalt 1924 a. nr. 655.
- Kuhlbach, Anette, hobusepassid nr. 386 ja 387, v. a. Salla vallaval. 12. 2. 21 a. (23269/70)
- Jürgenson, Teodor Friedrichi p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Harju maak. rahvaväe ülemalt 30. 11. 20 a. nr. 31493. (39576)
- Kull, Konstantin Johannese p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Side pataljoni ülemalt 1925 a. nr. 5499. (39580)
- Blaubrik, Luise Juliuse t., välispass, v. a. politsei osakonnalt 19. 8. 26 a. nr. 3341. (40119)
- Tiitsmann, Ernst Karli p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Tall. ratsav. tagav. diviisilt 1920 a. (40128)
- Kaarna, Johan Jaani p., välispass, v. a. Siseminist. politsei osakonnalt 9. 7. 25 a. nr. 3379. (40142)
- Raudsepp, Rudolf Jaani p., õhkpüssi märgilaskmise luba, v. a. politsei osakonnalt 22. 12. 26 a. nr. 3928. (40144)
- Roos, Jüri Adami p., hobusepass, v. a. Illuka vallaval. 13. 10. 22 a. nr. 503. (40148)
- Aamann, Rudolf Jaani p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. 4. piiriküti pataljoni ülemalt 1920 a.
- Hohensee, Leopold, sõjav. vab. tunnistus, v. a. Pioneer pataljonilt 4. 9. 24 a. nr. 3896. (42490)
- Kuhlberg, Aleksander Juhani p., välispass, v. a. Helsingi Eesti saatkonna poolt 17. 9. 24 a. nr. 68.
- Kelder, Jaan Jaani p., sõjav. vab. tunnistus.
- Ott, Gustav Peedu p., sõjav. vab. tunnistus.
- Mölder, Johan Johani p., sõjav. vab. tunnistus.
- Kallas, Mihkel, hobusepass, v. a. Paatsalu vallaval. 26. 9. 22 a. nr. 412. (32572)
- Strikhholm, Kristjan, hobusepass, v. a. Orajõe vallaval. (32573)
- Palutaja, Jaak, hobusepass, v. a. Kaarli vallaval. 13. 12. 20 a. nr. 91 — Hans Ritso nimele. (32577)
- Jassek, Märt, hobusepassid: 1) v. a. Karksi vallaval. 4. 1. 21 a. nr. 389, ja 2) v. a. Vana-Võidu vallaval. 26. 4. 23 a. nr. 13. (32576)
- Kaltmann, Johannes Hansu p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Harju maak. rahvaväe ülemalt 30. 11. 20 a. nr. 31398.
- Illing, Gustav Johannese p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. 4. rahvaväe polgu ülemalt 31. 3. 20 a. nr. 5233.
- Klaamas, Leander Ida p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. m/r. „Lennuki“ komandörikt 30. 3. 23 a. nr. 656.
- Steinberg, Bruno, sõjav. vab. tunnistus, v. a. 10. jalaväe rügemendi ülemalt 25. 9. 24 a. nr. 4945. (42471)
- Preiler, Konstantin, sõjav. vab. tunnistus, v. a. Saare maak. rahvaväe ülemalt 16. 3. 25 a. nr. 581. (42494)
- Oadi, Jakob Mihkli p., hobusepass, v. a. Hallinga vallaval. 29. 9. 23 a. nr. 17.
- Reimann, Jüri Jüri p., hobusepass, v. a. Kabala vallaval. 23. 10. 22 a. nr. 128. (40117)
- Kriis, Jakob Andrese p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Harju maak. rahvaväe ülemalt 9. 4. 21 a. nr. 7503.
- Niiren, Eduard Mardi p., laskeriista luba, v. a. Rakvere-Paide prefektilt 15. 4. 26 a. nr. 1490. (7741)
- Markson, August Jüri p., laskeriistaluba, v. a. Järva maak. pol. ülemalt 5. 1. 25 a. nr. 18. (7740)
- Kivi, August Peetri p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Kindl. suurtükiväe diviisjoni 2. grupi ülemalt 16. 9. 20 a. nr. 382.
- Kupp, Jaan Johani p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. 3. jalaväe polgu ülemalt 14. 4. 20 a. nr. 6025.
- Martinson, Johannes, sõjav. vab. tunnistus. (5433)
- Annus, Richard, hobusepass nr. 447. (5434)
- Kask, Osvald, sõjav. vab. tunnistus. (5443)
- Laupmann, Aleksander, hobusepass, v. a. Valga jsk. politseikomissariilt 31. 5. 26 a. nr. 25. (1123)

**Tunnustatakse maksvusetuks järgmised isikutunnistused:**

- Unt, Jakob Kristjani p., v. a. Kavilda vallaval. 19. 12. 19 a. nr. 100. (5721)
- Kits, Johan Jaani p., v. a. Luke vallaval. 21. 2. 22 a. nr. 28. (5722)
- Undrits, Karl Jaani p., v. a. Luke vallaval. 10. 1. 20 a. nr. 40. (5723)
- Adamsen, Johannes Peetri p., v. a. Luke vallaval. 12. 12. 19 a. nr. 13. (5724)
- Adamsen, Alma Johani t., v. a. Luke vallaval. 8. 3. 20 a. nr. 74. (5725)

- Pulles, Voldemar Anna p., v. a. Meeri  
vallaval. 22. 9. 26 a. nr. 70. (5726)
- Orik, Jaan Johani p., v. a. Pühajärve val-  
laval. 21. 8. 24 a. nr. 32. (5727)
- Porisammul, Peeter Hansu p., v. a.  
Uderna vallaval. 10. 12. 19 a. nr. 9.  
(5728)
- Kabral, Johannes Juhani p., v. a. Rannu  
vallaval. 26. 1. 22 a. nr. 23. (5729)
- Margus, Siegfried Jaani p., v. a. Uderna  
vallaval. 25. 11. 23 a. nr. 39. (5730)
- Naruson, Ella Gustavi t., v. a. Moise-  
katsi vallaval. 23. 6. 26 a. nr. 57/306232.  
(6057)
- Saar, Ella Karli t., v. a. Kavastu valla-  
val. 11. 12. 19 a. nr. 804. (6003)
- Paulo, Aleksander Jüri p., v. a. Kavastu  
vallaval. 31. 1. 25 a. nr. 434. (6004)
- Mootse, Miina Peetri t., v. a. Kastre-  
Võnnu vallaval. 16. 12. 19 a. nr. 380.  
(6006)
- Nehring, Aleksander Kristjani p., v. a.  
Raadi vallaval. 10. 4. 23 a. nr. 44.  
(6007)
- Jerkevitsch, Rudolf, Amalie p., v. a.  
Haaslava vallaval. 18. 3. 22 a. nr. 1010.  
(6000)

#### KUULUTUS.

1. jaoskonna politseikomissar Pärnumaal  
annab teada, et 27. aprillil 1927. a. kell 10  
hommikul müüakse Tõstama vallas, Abru  
saunas

#### ENAMPÄKKUMISEL

Mihkel Sternfeldt'i päralt olev varandus, mis  
koosneb kahest lehmast, hinnatud 14.000  
marga peale, kohtumaksu sissenõudmiseks.  
Müüdavaid lehma võib näha oksjoni päeval.  
Pakkumine algab hinnatud summast.

Pärnus, 6. aprillil 1927. a.  
Nr. 5707.

Ravell.  
Politsei abikomissar.

#### KUULUTUS.

Lasnamäe jaoskonna politsei abikomissar  
J. Tobias annab teada, et 22. aprillil 1927. a.  
kell 10 hommikul müüakse S. Raevalla t. nr. 2-a

#### ENAMPÄKKUMISEL

Hans Lukk'i ja Ernst Pank'i päralt olev varan-  
dus, mis koosneb ühest kondijahvatamise ves-  
kist ühes sisseseadega ja ühest kolme-atmos-  
fäärilisest aurukatlast, hinnatud 10.000 marga  
peale, tempeltrahvi sissenõudmiseks.

Müüdavaid asju võib näha oksjoni päeval  
koha peal. Pakkumine algab hinnatud summast.  
12. aprillil 1927. a. Nr. 03221.

J. Tobias.  
Politsei abikomissar.

## KINNITUS ARTSIA SELTS EESTI LLOID

PEAKONTOR: TALLINNAS,  
PIKK T. 11. KÕNETR. 6-24, 17-03.

TULE-, ELU-, ÕNNETUS-  
JUHUSTE ja VEOKINNITUS

KINNITAGE OMA VARANDUST JA  
ELU KUNI VEEL AEGA ON!